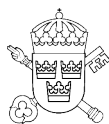

SEFI-rådets kansli

Om skyddet av EU:s finansiella intressen i Sverige 2022 – 2024

Förord

Rådet för skydd av Europeiska unionens finansiella intressen (SEFI-rådet) har inrättats av regeringen för att främja en effektiv och korrekt användning av EU-relaterade medel i Sverige. Rådet utgörs av myndigheter som på olika sätt är involverade i förvaltningen och skyddet av EU:s medel i Sverige, själva eller via samverkande myndigheter. Ekobrottsmyndigheten ansvarar för rådets ordförandeskap samt kanslifunktion.

SEFI-rådet ska vart tredje år lämna en rapport avseende skyddet av Europeiska unionens finansiella intressen i Sverige till regeringen. Detta är SEFI-rådets sjätte treårsrapport¹ och den omfattar åren 2022 – 2024. Rapporten redogör för vad SEFI-rådet och dess medlemsmyndigheter har gjort under perioden för att främja en effektiv och korrekt hantering av EU-medel i Sverige. Samtliga SEFI-rådets medlemsmyndigheter under perioden har bidragit till rapporten och SEFI-rådets kansli har sammanställt materialet.

Den 26 januari 2022 utökades antalet myndigheter i SEFI-rådet från nio till 21 myndigheter. De nya myndigheterna är involverade i genomförandet av den svenska återhämtningsplanen inom ramen för Europeiska unionens facilitet för återhämtning och resiliens (RRF), eller på annat sätt involverade i hantering av EU-medel i Sverige. Utökningen av antalet myndigheter har bjudit på stora utmaningar avseende främst hur rådet kan vara ett fora för informations- och erfarenhetsutbyte för så många myndigheter och genom att myndigheterna har delvis olika förutsättningar för hur de arbetar med skyddet av Europeiska unionens finansiella intressen; de tidigare medlemsmyndigheterna inom delad förvaltning², de nya myndigheterna som genomför den svenska återhämtningsplanen, revisionsmyndigheten Ekonomistyrningsverket och Tullverket som arbetar med intäkter till Europeiska unionens budget. SEFI-rådet har därför under perioden fokuserat särskilt på att finna nya ändamålsenliga arbetsformer till gagn för samtliga medlemsmyndigheter.

Antalet brottsanmälningar av misstänkta så kallade EU-bedrägerier som görs till Ekobrottsmyndigheten är oförändrat lågt.

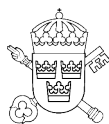
Avdelningschefen Carsten Helland lämnade sitt uppdrag som ordförande i rådet i april 2023 och ersattes som ordförande för rådet av avdelningschefen Gina Kezovska. Även medlemsmyndigheterna har i flera fall ändrat sin representation i rådet under perioden.

Stockholm i augusti 2025

Gina Kezovska

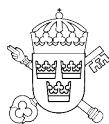
¹ Fram till år 2006 lämnades årliga rapporter från EU-bedrägerirådet. Tidigare treårsrapporter har omfattat åren 2007 – 2009, 2010 – 2012, 2013–2015, 2016–2018 och 2019 - 2021.

² Sverige tar emot medel ur nio EU-fonder som förvaltas gemensamt av svenska myndigheter och Europeiska kommissionen (delad förvaltning).

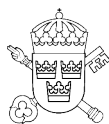
Förkortningar

AFCOS	Sambandscentral för bedrägeribekämpning
BMVI	Instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik
EU	Europeiska unionen
EU-kommissionen	Europeiska kommissionen
EHFVF	Europeiska, havs-, fiskeri-, och vattenbruksfonden
Fead	Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt
FRO	Fonden för en rättvis omställning
ISF	Fonden för inre säkerhet
Jordbruksfonderna	Europeiska garantifonden (EGFJ) och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU).
OLAF	Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Office Européen de Lutte Anti-Fraud)
Regionalfonden	Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF)
SEFI-rådet	Rådet för skydd av EU:s finansiella intressen
Socialfonden	Europeiska socialfonden (ESF)
AMIF	Asyl-, migrations- och integrationsfonden
RRF	Faciliteten för återhämtning och resiliens

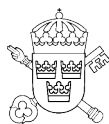

Innehållsförteckning

Förord	2
Förkortningar.....	3
1. Inledning.....	7
2. SEFI-rådet	8
2.1 Bakgrund till SEFI-rådets tillkomst samt rådets uppgifter.....	8
2.2 SEFI-rådets sammansättning	8
2.3 SEFI-rådets verksamhet 2022 – 2024	9
2.4 SEFI-rådets kommande arbete (2025 – 2027).....	11
3. EU:s finansiella intressen i Sverige 2022 – 2024.....	11
3.1 EU:s finansiella intressen i Sverige.....	11
3.2 EU-fonder i Sverige.....	13
Strukturfonder	13
Stöd på migrations- och integrationsområdet samt skydd för yttre gränser och polissamarbete	14
3.3 Organisation och hantering av EU-medel i Sverige.....	15
Jordbruksfonder.....	16
Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Landsbygdsfonden).....	16
Strukturfondsstöd	17
Stöd inom fonden för asyl-, migrations- och integration (AMIF) samt fonden för inre säkerhet (ISF)	21
3.4 Betalning av tullar och avgifter till EU	22
3.5 Sveriges återhämtningsplan.....	22
4. Åtgärder som SEFI-rådets myndigheter har vidtagit för att främja en korrekt och effektiv hantering av EU-medel 2022 – 2024.....	23
4.1 Boverket	23
Utmaningar	24
Utvecklingsinitiativ	24
4.2 Ekonomistyrningsverket.....	25
Uppdraget som nationellt revisionsorgan.....	25
ESV:s erfarenheter som nationellt revisionsorgan	26
Uppdraget inom hantering av RRF	27
Åtgärder som genomförts inom uppdraget.....	27
4.3 Länsstyrelserna.....	28

Utmaningar	28
Utvecklingsinitiativ	29
Återkrav och anmälningar	30
4.4 Migrationsverket	30
Utmaningar	31
Utvecklingsinitiativ	31
Återkrav och anmälningar	31
4.5. Myndigheten för digital förvaltning (Digg)	31
Utmaningar	32
Utvecklingsinitiativ	32
Återkrav och anmälningar	33
4.6. Myndigheten för yrkeshögskolan (Myh).....	33
Utvecklingsinitiativ	33
Återkrav och anmälningar	33
4.7. Naturvårdsverket	33
Utmaningar	34
Utvecklingsinitiativ	35
Återkrav och anmälningar	35
4.8 Polismyndigheten	35
Återkrav och anmälningar	36
4.9 Post- och telestyrelsen	36
Utmaningar	37
Utvecklingsinitiativ	37
Återkrav och anmälningar	39
4.10 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	39
Utvecklingsinitiativ	40
Återkrav och anmälningar	41
4.11 Socialstyrelsen.....	42
Utvecklingsinitiativ	43
Återkrav och anmälningar	44
4.12 Statens energimyndighet	44
Utmaningar	45
Utvecklingsinitiativ	45
Återkrav och anmälningar	46

4.13 Statens jordbruksverk	46
Utvecklingsinitiativ	46
4.14 Statens skolverk	47
Utmaningar	47
Utvecklingsinitiativ	48
Återkrav och anmälningar	49
4.15 Tillväxtverket	49
Utvecklingsinitiativ	51
Återkrav och anmälningar	52
4.16 Trafikverket	53
Utmaningar	53
Återkrav och anmälningar	55
4.17 Tullverket	55
Utvecklingsinitiativ	55
Återkrav och anmälningar	56
4.18 Universitetskanslersämbetet (UKÄ)	57
Utvecklingsinitiativ	57
4.19 Verket för innovationssystem (Vinnova)	58
Utvecklingsinitiativ	58
Återkrav och anmälningar	59
4.20 Vetenskapsrådet	59
Återkrav och anmälningar	60
4.21 Ekobrottsmyndigheten	60
5. Anmällda EU-bedrägerier 2022 – 2024	61
6. Slutsatser – skyddet av EU:s finansiella intressen i Sverige	62

1. Inledning

Av artikel 325 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt följer att det är EU:s och medlemsstaternas gemensamma ansvar att motverka bedrägerier och all annan olaglig verksamhet, såsom korruption, som riktar sig mot EU:s finansiella intressen och att medlemsstaterna ska vidta samma åtgärder för att bekämpa bedrägerier som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen, som de vidtar för att bekämpa bedrägerier som riktar sig mot deras egna ekonomiska intressen.

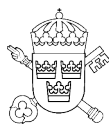
EU:s budgetförordning³ föreskriver bl.a. att myndigheter som deltar i genomförandet av EU:s budget ska säkerställa en ändamålsenlig och effektiv hantering av budgetmedel i enlighet med budgetförordningens och sektorsspecifika bestämmelser⁴. Det försäkrar varje svensk myndighet som förvaltar eller deltar i utbetalningar av EU-medel i en förvaltningsförklaring varigenom myndigheten åtar sig att använda förvaltnings- och kontrollsystem som ger nödvändiga garantier för att EU-medel har förvaltats i enlighet med tillämpliga regler, särskilt regler om undvikande av intressekonflikter, förebyggande av bedrägerier och korruption i enlighet med principen om sund ekonomisk förvaltning.

För de myndigheter som deltar i delad förvaltning finns bestämmelser om att undvika intressekonflikter, förebygga bedrägerier och oriktigheter samt korruption i en och samma paraplyförordning; Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) 2021/1060 om gemensamma bestämmelser (Common provisions regulation). Än mer detaljerade regler finns sektorspecifika förordningar för respektive fond samt i de förordningar som kommissionen beslutar om; genomförandeakter och delegerade akter.

För de myndigheter som deltar i genomförandet av den svenska återhämtningsplanen finns bestämmelser i Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens och den svenska återhämtningsplanen enligt vilka genomförandemyndigheterna ska vidta åtgärder för att skydda unionens ekonomiska intressen och för att säkerställa att användningen av medel är

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euroatom) 2024/2059 om finansiella regler för unionens allmänna budget (omarbetad).

⁴ Se bilaga 1.

förenlig med tillämplig unionsrätt och nationell rätt, i synnerhet vad gäller förebyggande, upptäckt och korrigerande av bedrägerier, korruption och intressekonflikter.

2. SEFI-rådet

2.1 Bakgrund till SEFI-rådets tillkomst samt rådets uppgifter

Ekobrottsmyndigheten har sedan 1999 haft det nationella ansvaret för att samordna åtgärder i Sverige mot ineffektiv hantering, oegentligheter samt bedrägerier avseende EU-relaterade medel. Därför inrättades ett särskilt råd vid myndigheten (EU-bedrägerirådet) för att främja ett nära samarbete mellan svenska myndigheter, såväl administrativa som brottsutredande, och för att säkerställa en korrekt användning av EU-relaterade medel. I maj 2008 ersattes EU-bedrägerirådet av Rådet för skydd av Europeiska unionens finansiella intressen i Sverige (SEFI-rådet). SEFI-rådet bildades genom ett regeringsbeslut.

Rådets uppdrag är att främja samverkan mellan rådets medlemsmyndigheter för att öka effektiviteten när det gäller att förebygga, upptäcka, utreda och vidta åtgärder vid misstanke om felaktig användning av EU-relaterade medel. Rådet ska

1. främja samverkan mellan berörda myndigheter för att öka effektiviteten när det gäller att förebygga, upptäcka, utreda och vidta åtgärder vid misstanke om felaktig användning av EU-relaterade medel,
2. följa utvecklingen inom sitt ansvarsområde och föreslå eller initiera åtgärder för att upprätthålla skyddet för Europeiska unionens finansiella intressen,
3. vara ett forum för informations- och erfarenhetsutbyte, och
4. analysera och utvärdera insatserna på området.

SEFI-rådets uppdrag är att på övergripande strategisk nivå bidra till att utveckla skyddet av EU:s finansiella intressen i Sverige. Rådets verksamhet regleras sedan 2016 i förordningen (2015:745) om rådet för skydd av Europeiska unionens finansiella intressen.

2.2 SEFI-rådets sammansättning

Medlemsmyndigheter sedan januari 2022 är Boverket, Ekobrottsmyndigheten, Ekonomistyrningsverket, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Migrationsverket, Myndigheten för digital förvaltning, Myndigheten för yrkeshögskolan, Naturvårdsverket, Polismyndigheten, Post- och telestyrelsen, Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige, Socialstyrelsen, Statens energimyndighet, Statens jordbruksverk, Statens skolverk, Tillväxtverket, Trafikverket, Tullverket, Universitetskanslersämbetet, Verket för innovationssystem och Vetenskapsrådet. Rådet består av totalt 21 myndigheter, vilket är 12 fler än under föregående period. Varje myndighet i rådet ska utse en ledamot och en ersättare för honom eller henne. Ekobrottsmyndighetens ledamot är ordförande i rådet och Ekobrottsmyndigheten tillhandahåller en kanslifunktion.

Till SEFI-rådets möten adjungeras normalt även representanter för Finansdepartementet.

2.3 SEFI-rådets verksamhet 2022 – 2024

SEFI-rådet har under perioden hållit två rådsmöten per verksamhetsår och i november 2023 arrangerade rådet därutöver ett möte där samtliga medlemsmyndigheters myndighetsledningar eller i några fall verksamhetsledningar deltog. Det utökade rådet gör det svårt att vid rådsmötena facilitera ett detaljerat informations- och erfarenhetsutbyte. Rådet har därför ägnat mycket tid åt att finna nya arbetsformer och finna nya sätt att facilitera informations- och erfarenhetsutbyte.

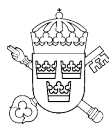
Rådet har möjliggjort bilaterala kontakter mellan myndigheter i syfte att utbyta styrdokument om t.ex. brottsförebyggande arbete, särskilt mellan nya och äldre medlemsmyndigheter. Medlemsmyndigheterna har också var för sig identifierat och föreslagit rådet teman eller problemställningar för diskussioner och som rådet kan adressera gemensamt. Det har lett till att rådet under 2023 tillsatt två arbetsgrupper vilka enligt rådets direktiv arbetat med gemensamt identifierade teman av intresse; dubbelfinansiering och kontrollarbete. Vid ett möte har Ekobrottsmyndigheten låtit brottsförebyggande specialister hålla en presentation om brottsförebyggande arbete. Rådets möten möjliggör också omvärldsbevakning. Ekobrottsmyndigheten har årligen redogjort för antalet inkomna brottsanmälningar och för i vilken utsträckning den Europeiska antibedrägeribyrån (OLAF) genomfört sk. kontroller på plats i Sverige.

I februari 2023 genomförde SEFI-rådet en två dagars utbildningsinsats riktad mot de myndigheter som genomför den svenska återhämtningsplanen enligt ett särskilt regeringsuppdrag lämnat till Ekobrottsmyndigheten och SEFI-rådet. Vid seminariet deltog flera av de ursprungliga medlemsmyndigheterna i rådet som föreläsare och delade med sig av sina erfarenheter från att motverka oriktigheter och bedrägerier, om kontroll och revisionsarbete m.m. Även externa föreläsare från bl.a. EU-kommissionen deltog.

I juni 2023 beslutade rådet att anta en reviderad anmälningspolicy för att tydliggöra att samtliga medlemsmyndigheter ska tillämpa en nolltolerans vid misstänkt brottslighet och i enlighet därmed anmäla all misstänkt brottslighet till brottsbekämpande myndigheter. Anmälningspolicyn säkerställer

- att misstänkta brott ska anmälas till brottsbekämpande myndigheter,
- uppnå likformighet, säkerställa en korrekt och rättssäker hantering avseende hur myndigheter ska hantera misstänkt brottslighet,
- säkerställa att en brottsanmälan utgör tillräckligt underlag för en fortsatt hantering av ärendet.

Vid ett särskilt möte med myndighets- och verksamhetsledningar hos medlemsmyndigheterna i november 2023 inhämtades stöd för rådet strävan att finna nya arbetsformer och för att två rådsmöten per år är tillräckligt. Vidare var samtliga myndigheter överens om att det nya utökade rådet ställer nya krav på en strategisk koppling mellan rådet och medlemsmyndigheternas myndighets- och verksamhetsledningar. Vid mötet framhölls särskilt betydelsen av att rådet fortsättningsvis kan facilitera informations- och erfarenhetsutbyte.

I december 2023 tillsatte rådet två arbetsgrupper (AG) bemannade och ledda av medarbetare från de medlemsmyndigheter som ville delta i arbetet. Arbetsgrupperna faciliterades av SEFI-rådets kansli under en medlemsmyndighets ordförandeskap.

AG kontrollarbete fick i direktiv av rådet att facilitera erfarenhetsutbyte bland deltagande myndigheter om situationsanpassat kontrollarbete syftandes till att identifiera former för hur en utbetalande myndighet kan utveckla och bedriva en effektiv och ändamålsenlig kontrollverksamhet i syfte att upptäcka och motverka oegentligheter. Arbetsgruppens rapport fastställdes av rådet i maj 2025.

AG dubbelfinansiering fick i direktiv av rådet att ta fram exempel på och identifiera sätt för hur förvaltande och utbetalande myndigheter utifrån sina förutsättningar kan reducera risk för dubbelfinansiering genom en sammanhållen process för riskanalys, uppföljning och kontroll. Arbetsgruppens rapport fastställdes av rådet i april 2025.

Arbetet i arbetsgrupperna har förutom att de adresserar problemställningar av gemensamt intresse för medlemsmyndigheterna även blivit en central del i hur rådet faciliterar informations- och erfarenhetsutbyte.

SEFI-rådets kansli har under särskilt 2023 haft omfattande kontakter med utredningen om hantering av EU-medel vilken lämnade sitt slutbetänkande SOU 2024:22 (En ny organisation för förvaltning av EU-medel) i mars 2024.

SEFI-rådet har i december 2024 lämnat ett remissvar över betänkandet SOU 2024:63 "Ökat informationsutbyte mellan myndigheter". Remissvaret togs fram av AG dubbelfinansiering för rådets räkning och arbetsgruppens medlemmar hade även flera kontakter med utredningen under utredningstiden.

Sedan våren 2024 har SEFI-rådet bidragit vid genomförandet av ett särskilt regeringsuppdrag (Fi2024/00103) som lämnats till Ekonomistyrningsverket och Ekobrottsmyndigheten. SEFI-rådet har inhämtat goda exempel från rådets medlemmar, deltagit vid flera utbildningsinsatser och upprättat promemorior om intressekonflikter och om bedrägerier. Regeringsuppdraget är pågående och ska slutredovisas 2026.

SEFI-rådets kansli har också under perioden haft många bilaterala kontakter med medlemsmyndigheter och diskuterat eller föreläst om brottsförebyggande arbete, om riskanalys och kontrollarbete, om vad som är misstänkt brottslighet, om anmälan av misstänkt brottslighet samt förmedlat kontakter mellan rådets medlemsmyndigheter.

SEFI-rådets verksamhet under åren 2022 – 2024 har på flera sätt lett till en ökad medvetenhet och höjd kunskapsnivå bland medarbetarna i rådets myndigheter om betydelsen av en effektiv och korrekt förvaltning av EU-medel i teori och i praktik. SEFI-rådet har också bidragit till att myndigheterna tagit fram nya eller utvecklat styrdokument för att förebygga och motverka oriktigheter och misstänkt brottslighet samt om hur de lämpligen bör hantera misstänkt brottslighet. Rådets kunskaper om hantering av EU-medel har i en högre utsträckning än tidigare efterfrågats av flera utredningar i det svenska utredningsväsendet.

2.4 SEFI-rådets kommande arbete (2025 – 2027)

SEFI-rådets roll är att främja en effektiv och korrekt hantering av EU-medel i Sverige och att främja åtgärder mot oegentlig hantering av EU-medel. Rådet har för avsikt att fortsätta att utveckla rådets arbetsformer för att fullgöra rådets uppdrag på ett ändamålsenligt sätt. Den nuvarande ordningen med två rådsmöten per år kommer att fortsätta liksom arbetet med att involvera medlemsmyndigheterna mer i rådets verksamhet.

SEFI-rådet har sedan 2024 tagit initiativ till och tillsatt arbetsgrupper för att arbeta med av rådet identifierade problemställningar. I juni 2025 tillsatte rådet två nya arbetsgrupper för nya problemställningar som rådet prioriterat. Målsättningen är att arbetsgrupperna ska arbeta och återrapporera under ett verksamhetsår. SEFI-rådet kommer fortsättningsvis att erbjuda medlemsmyndigheterna enskilda kontakter med rådets kansli och utbildningsinsatser på beställning av medlemsmyndigheterna.

SEFI-rådet har också för avsikt att även fortsättningsvis ha regelbundna möten med medlemsmyndigheternas myndighets- eller verksamhetsledningar. Detta för att utveckla och stärka den strategiska kopplingen mellan rådet och medlemsmyndigheternas myndighets- eller verksamhetsledningar.

SEFI-rådets kansli följer också förberedelserna för nästa programperiod 2028 – 2034 och EU:s arbete kring ”Next generation EU” samt vad som kan följa efter 2026 när den svenska återhämtningsplanen i sin nuvarande form är avslutad. Det är tydligt att EU-kommissionen under den kommande programperioden fokuserar mycket på användande av digitala verktyg för att skydda EU:s budget och att nästa generations stödprogram snarare kommer att vara mål- och resultatorienterade än kostnadsbaserade. Något som kommer att ställa nya krav på hur berörda myndigheter arbetar med skyddet av EU:s finansiella intressen. Vidare följer rådets kansli även nationella initiativ avseende användning av digitala verktyg samt förutsättningarna för rådets myndigheter att utbyta information om stödmottagare m.m. med varandra.

3. EU:s finansiella intressen i Sverige 2022 – 2024

3.1 EU:s finansiella intressen i Sverige

Genom medlemskapet i EU hanterar Sverige olika typer av medel till och ur EU:s budget. Till EU betalar Sverige varje år en avgift som består av en proportionell andel av bruttonationalinkomsten (BNI), en del som består av intäkter från tullar, en mervärdes-skattebaserad avgift och sedan 2021 en avgift baserad på icke materialåtervunnen plast. Medel som erhålls från EU till Sverige – det s.k. återflödet – används främst för olika typer av stöd till svenska mottagare. Den största delen av det ekonomiska stöd som Sverige erhåller i återflöde från EU är jordbruksstöd och stöd till regional utveckling och från 2024 det stöd som Sverige har beviljats till den svenska återhämtningsplanen.

EU-stöd har traditionellt tillhandahålls medlemsstaterna genom direkt eller delad förvaltning. Genom den svenska återhämtningsplanen har dock en slags hybridform utvecklats. Stödet till återhämtningsplanen kanaliseras av EU-kommissionen genom EU:s facilitet för återhämtning

och resiliens men ansökningar om stöd handläggs och beslutas av svenska myndigheter. Regeringen begär och ansöker om utbetalning från EU-kommissionen.

SEFI-rådets uppdrag avser skyddet av EU-medel inom ramen för delad förvaltning, den svenska återhämtningsplanen och för de intäkter till EU:s budget som uppbärs av Tullverket. För såväl delad förvaltning och för genomförandet av den svenska återhämtningsplanen gäller att EU-medel förvaltas gemensamt av svenska myndigheter och EU-kommissionen. Ett sådant gemensamt förvaltningsansvar innebär att EU-kommissionen har ett övergripande ansvar för hur EU-medel förvaltas men att svenska myndigheter är ansvariga för att bygga upp ett förvaltnings- och kontrollsystem som garanterar en sund ekonomisk förvaltning av medlen. Medel som betalas ut direkt från EU-kommissionen till stödmottagare i Sverige (s.k. direkt förvaltning) behandlas inte i rapporten.

3.1.1 EU-budgetens inkomster – Sveriges avgift till EU

EU:s verksamhet finansieras av medlemsländernas årliga EU-avgifter. EU-avgiften utgörs av tulluppbörd, en mervärdesskattebaserad avgift, en avgift baserad på icke materialåtervunnen plast och en avgift baserad på medlemsstaternas bruttonationalinkomst (BNI). Beträffande Sveriges avgift till EU behandlas i denna rapport endast de tullintäkter som Sverige, genom Tullverket, betalar till EU.

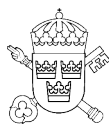
Tabell 1. Total summa av medel från Sverige till EU (Miljoner kr)⁵

2021	2022	2023	2024
52 200	48 200	43 600	40 800

3.1.2 EU-budgetens utgifter – medel från EU till Sverige

Sverige får medel från EU:s budget genom olika typer av fonder och program som riktas till svenska stödmottagare. Föreningar, organisationer, myndigheter, företag och enskilda personer etc. kan söka ekonomiskt stöd från EU:s budget.

Uppgifterna är hämtade ur Regeringens skrivelse 2023/24:101, sid 288 och Prop. 2023/24:1 Utgiftsområde 27. Beloppen är avrundade.

Tabell 2. Återflödet från EU:s budget till Sverige (Miljoner kr) brutto⁶ inbegripet den svenska återhämtningsplanen (2024)

2021	2022	2023	2024
14 600	15 600	18 200	45 700

Regeringen beslutade den 12 december 2024 om att ansöka om en första utbetalning från faciliteten för återhämtning och resiliens för åtgärder som genomförts inom den svenska återhämtningsplanen. Den första betalningsansökan omfattar huvudsakligen åtgärder som genomfördes 2020–2022 och uppgår till runt 18,3 miljarder kr (1,65 miljarder euro).

3.2 EU-fonder i Sverige

Fördelningen av EU-stödet på olika fonder och program beslutas inom ramen för EU:s fleråriga budget. Rapporten EU:s budgetperiod 2021–2027. Nedan redogörs därför kortfattat för de EU-fonder som under perioden förvaltas av svenska myndigheter och för genomförandet av den svenska återhämtningsplanen.

Jordbruksfonder

Europeiska garantifonden för jordbruket (Garantifonden). Europeiska garantifonden finansierar bl.a. olika direktstöd till jordbrukare samt marknadsstöd i syfte att stabilisera jordbruksmarknaden.

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Landsbygdsfonden)

Landsbygdsfonden ska både främja miljön och verka för ökad konkurrenskraft och livskvalitet på landsbygden.

Stöd till fiskerinäringen

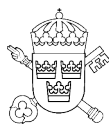
Europeiska havs-fiskeri och vattenbruksfonden. Havs-, fiskeri, och vattenbruksfonden syftar till att främja miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbart fiske och vattenbruk i Sverige.

Strukturfonder

Europeiska regionala utvecklingsfonden (Regionalfonden/ERUF)

Regionalfonden syftar till att minska de ekonomiska och sociala skillnaderna mellan Europas regioner och invånare. Fonden finansierar insatser inom infrastruktur, sysselsättning, samt lokal och regional utveckling. Regionalfonden används även i de gränsöverskridande programmen som syftar till ökat samarbete mellan regioner i flera länder.

⁶ Uppgifterna är hämtade ur Regeringens skrivelse 2023/24:101, sid 288 och Prop. 2023/24:1 Utgiftsområde 27. Beloppen är avrundade.

Europeiska socialfonden (Socialfonden/ESF)

Socialfonden verkar för en inkluderande arbetsmarknad och stödjer projekt som främjar kompetensutveckling och motverkar utanförskap.

Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (Fead)

Fonden syftar till att minska antalet människor som lever i fattigdom genom att tillhandahålla immateriellt bistånd.

Fonden för en rättvis omställning (FOR)

Fonden fokuserar på regioner och industrier med mycket höga koldioxidutsläpp. Målet med fonden är att minska utsläppen och samtidigt hantera de sociala, ekonomiska och miljömässiga utmaningar som följer med omställningen.

Stöd på migrations- och integrationsområdet samt skydd för yttre gränser och polissamarbete

Asyl-, migrations- och integrationsfonden (AMIF)

Fonden ska stödja projekt som avser asyl, laglig migration och integration av tredjelandsmedborgare samt insatser för återvändande.

Instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik ((BMVI)

Instrumentet syftar till att stärka EU:s yttre gränser och gemensamma viseringspolitik. Det är en del av fonden för integrerad gränsförvaltning (IBMF) och fokuserar på att underlätta laglig gränspassage, förebygga och upptäcka olaglig invandring och gränsöverskridande brottslighet, samt effektivt hantera migrationsströmmar.

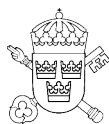
Fonden för inre säkerhet (ISF)

Fonden stödjer projekt som bl.a. syftar till att stödja den gemensamma viseringspolitiken, verka för effektiv kontroll och övervakning av de yttre gränserna, gynna brottsförebyggande och brottsbekämpande arbete samt stödja det europeiska polissamarbetet och samverkan inom krishantering.

Den svenska återhämtningsplanen

Sveriges återhämtningsplan är en plan för att hantera de ekonomiska och sociala effekterna av covid-19-pandemin, med fokus på att reparera skador och bygga en mer hållbar och digital framtid. Planen är en del av hur Sverige använder EU:s bredare återhämtningsinstrument, Next Generation EU, och omfattar investeringar och reformer inom områden som klimatomställning och digitalisering.

Planen finansieras delvis av EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (RRF) och innehåller 52 mål och delmål kopplade till olika reformer och investeringar, med betoning på klimatomställning (44%) och digitalisering (21,2%). Planen genomförs av olika

myndigheter och departement inom Regeringskansliet, med Finansdepartementet som samordnande myndighet.

Det sammanlagda belopp som Sverige kan få för mål och delmål som genomförs enligt återhämtningsplanen med måldatum 2022 – 2024 är cirka 23 miljarder kr (2,077 miljarder euro).

3.3 Organisation och hantering av EU-medel i Sverige

3.3.1 Generell struktur för hanteringen av EU-medel i Sverige

Medel ur EU:s budget

Under åren 2022–2024 är det inom delad förvaltning totalt åtta⁷ myndigheter som är eller har varit utsedda att vara förvaltande-, ansvariga-, attesterande- samt en revisionsmyndighet för EU-medel i Sverige. De förvaltande myndigheterna – ibland används även begreppet ansvarig myndighet - är ansvariga för att lysa ut medel, för utbetalningar och för att medlen används på ett effektivt och korrekt sätt. De attesterande myndigheternas uppgift är för de flesta av fonderna att bedöma om de kostnader som stöd har utbetalats för är stödberättigade, och att intyga till kommissionen att myndighetens utgiftsdeklaration är korrekt. Ekonomistyrningsverket är revisionsmyndighet.

Medel till EU:s budget

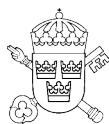
Tullverket uppbär den del av EU:s egna medel vilka utgörs av tullar och andra avgifter enligt gemensam tulltaxa, till skillnad från övriga förvaltande och ansvariga myndigheter. För att säkerställa att Tullverket lever upp till ansvaret att uppbära EU:s egna medel genomför EU-kommissionen granskningar av både Tullverkets räkenskaper och utvalda fokusområden där risk för uppbördsbortfall föreligger.

Den svenska återhämtningsplanen

Finansdepartementet är samordnande myndighet för genomförandet av Sveriges återhämtningsplan som finansieras av EU:s fond för återhämtning och resiliens (RRF) och har det övergripande ansvaret för att övervaka genomförandet av planen.

Den samordnande myndigheten ansvarar bl.a. för att rapportera uppnådda resultat till kommissionen samt bereda Sveriges betalningsansökningar, inklusive den samlade förvaltningsförklaringen. Den samordnande myndigheten ansvarar vidare för att ta fram svar till kommissionen på förfrågningar om information och tillgång till uppgifter om bl.a. slutmottagare. Regeringen har utsett 62 myndigheter att genomföra den svenska återhämtningsplanen. Av dessa är 10 myndigheter utsedda att samordna rapporteringen till samordningsmyndigheten.

⁷ Jordbruksverket, Migrationsverket, Polismyndigheten, Svenska ESF-rådet, Tillväxtverket, länsstyrelserna i Jämtlands-, Norrbottens och Västerbottens län samt Ekonomistyrningsverket.

Planen prioriterar områden som klimatomställning, digitalisering, utbildning och omställning för att öka sysselsättningen, samt förbättra den sociala välfärden och ska vara slutförd vid utgången av 2026.

Jordbruksfonder

Europeiska garantifonden finansierar bl.a. olika direktstöd till jordbrukare samt marknadsstöd i syfte att stabilisera jordbruksmarknaden.

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Landsbygdsfonden)

Landsbygdsfonden ska både främja miljön och verka för ökad konkurrenskraft och livskvalitet på landsbygden.

Stöd till fiskerinäringen

Europeiska havs-fiskeri och vattenbruksfonden. Havs-, fiskeri, och vattenbruksfonden syftar till att främja miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbart fiske och vattenbruk i Sverige.

Jordbruksstöd och landsbygdsstöd

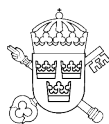
Stödet till jordbruket och landsbygden finansieras av två fonder, Europeiska garantifonden för jordbruket (EGFJ) och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu). Garantifonden finansierar bland annat olika direktstöd till jordbrukare samt marknadsstöd i syfte att stabilisera jordbruksmarknaden. Jordbruksfonden ska både främja miljön och verka för ökad konkurrenskraft och livskvalitet på landsbygden.

Genomförandet av Sveriges gemensamma plan för den gemensamma jordbrukspolitiken 2023 - 2027 pågår till och med år 2029. Parallellt med den strategiska planen görs fortsatt utbetalningar inom landsbygdsprogrammet 2014 – 2020 till och med år 2025. Av de areal- och djurbaserade ersättningarna i programmet återstår endast vallodling och restaurering av betesmarker och slätterängar. Ersättningarna pågår till och med stödår 2024. Utbetalningar kommer fortsätta att ske under 2025.

Jordbruksverket är förvaltande och utbetalande myndighet för fonderna. Detta innebär ansvar för måluppfyllelse och korrekt hantering av stöden. Jordbruksverket är också ansvarig för handläggning av vissa åtgärder. Länsstyrelserna, Skogsstyrelsen och Sametinget är handläggande myndigheter.

Stöd till fiskerinäringen

Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden (EHFVF) syftar till att främja miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbart fiske och vattenbruk. För havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet 2021 - 2027 är Jordbruksverket förvaltande myndighet. Programmet öppnades

fullt ut den 1 december 2022. Havs- och vattenmyndigheten och fem länsstyrelser är förmedlande organ.

För havs-och fiskeriprogrammet 2014 - 2020 har utbetalningar gjorts även under perioden 2022 – 2023.

Stöd till lokalt ledd utveckling

För programmet för lokalt ledd utveckling med stöd från regionala utvecklingsfonden (ERUF) och socialfonden (ESF) 2014 – 2020 har utbetalningar även gjorts under perioden 2022 - 2023.

Strukturfondsstöd

Regionalfonden

Tillväxtverket är förvaltande myndighet för åtta regionala och ett nationellt regionalfondsprogram under programperioden 2021 – 2027. Regeringen har fördelat cirka 8 miljarder kr till dessa program för att investera i hållbar utveckling och sysselsättning i hela Sverige.

Regionalfonden 2021 - 2027 arbetar mot tre politiska mål:

- Ett mer konkurrenskraftigt och smartare Europa
- En grönare, koldioxidsnål övergång till en koldioxid nettoekonomi
- Ett mer sammanlänkat Europa (norra Sverige)

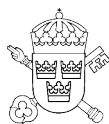
År 2022 beviljade Tillväxtverket 233 miljoner kronor fördelat på 28 projekt.

År 2023 beviljade Tillväxtverket 2 221 000 miljoner kronor fördelat på 331 projekt.

År 2024 beviljade Tillväxtverket 1 191 000 miljoner kronor fördelat på 229 projekt.

Både privat- och offentligrättsliga juridiska personer kan söka stöd för projektidéer. De flesta av stödmottagarna är offentligrättsliga, som till exempel universitet och högskolor, regionförbund, kommuner, regioner och statliga myndigheter. Detta beror på att resultaten av projekten ska komma allmänheten tillgodo och att vinstintressen inte får förekomma. Enskilda näringsidkare och privatpersoner kan inte söka stöd inom Regionalfonden.

Tillväxtverket har som förvaltande myndighet ett stort ansvar i genomförandet av regionalfondsprogrammen. Tillväxtverket planerar och genomför utlysningar, handlägger ansökningar om stöd och prövar om ansökningarna uppfyller de formella krav som gäller för respektive program. De ansökningar som godkänns (inom de åtta regionala programmen) lämnas därefter vidare till strukturfondspartnerskapet i den aktuella regionen, som gör en prioritering av vilka projekt som ska beviljas medel. Tillväxtverket fattar slutligen det formella beslutet om stöd. Myndigheten ansvarar också för att granska projektens kostnadsanspråk och säkerställa att medlen används i enlighet med regelverket.

Utförande av uppgifter inom förvaltande myndighet är organiserat inom myndighetens operativa avdelningar, medan uppgifter som attesterande myndighet är organisatoriskt placerad i en stödfunktion, helt åtskild från den förvaltande verksamheten. Denna uppdelning säkerställer en tydlig ansvarsfördelning och transparens i hanteringen av EU-medel.

Regionalfonden finansierar även riskkapitalfonder för att främja kapitalförsörjning till innovativa företag i tidiga skeden. Dessa investeringar är tidsbegränsade och revolverande, vilket innebär att eventuella vinster återbetalas till fonden.

Interregprogram

Europeiskt territoriellt samarbete, eller Interreg, är en del av EU:s sammanhållningspolitik. Interregprogrammen stödjer samarbetet mellan regioner och aktörer över landsgränser och finansieras av Europeiska regionala utvecklingsfonden. Den totala budgeten för Interreg för perioden 2021–2027 är ca 89 miljarder kr (8 miljarder euro)⁸. Den största andelen Interreg finansiering går till gränsöverskridande samarbeten, följt av insatser för transnationellt samarbete, interregionalt samarbete och samarbete inom de yttersta randområdena.

Stödmottagare inom ramen för programmen kan vara såväl offentliga som privata organisationer.

Totalt finns inom EU 86 Interreg program. Sverige deltar i tolv av dessa och har under den gångna 3-årsperioden varit förvaltande myndighet och redovisningstjänst för nedanstående program:

Programperioden 2014 - 2020:

Interreg Botnia-Atlantica (Länsstyrelsen i Västerbottens län)

Interreg Nord (Länsstyrelsen i Norrbottens län)

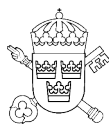
Interreg Sverige-Norge (Länsstyrelsen i Jämtlands län)

Intrreg Norra Periferin och Arktis (Länsstyrelsen i Västerbottens län)

Interreg Öresund-Kattegat-Skagerrak (Tillväxtverket)

Dessa program är slutredovisade och under senare delen av 2025 väntas slututbetalning från EU-kommissionen. Interreg Botnia-Atlantica och Interreg Nordprogrammet har i programperioden beviljat totalt 66 projekt respektive 118 projekt med partners i de medverkande EU-länderna Finland och Sverige samt icke-medlemslandet Norge. Interreg Sverige-Norge har i programperioden 2014 – 2020 beviljat 160 gränsöverskridande samverkansprojekt och Interreg Norra Periferin och Arktis programmet beviljade i programperioden 152 projekt med partners i de medverkande EU-länderna Finland, Irland, Sverige, Nordirland, Skottland samt icke-medlemsländerna Färöarna, Grönland, Island samt Norge. Interreg Öresund-Kattegat-Skagerrak beviljade 88 genomförandeprojekt med partners från EU-länderna Sverige och Danmark, samt icke-medlemslandet Norge.

⁸ Om Interreg - EU fonder

Programperioden 2021 - 2027:

Interreg Aurora (Länsstyrelsen i Norrbottens län)

Interreg Sverige-Norge (Länsstyrelsen i Jämtlands län)

Interreg Norra Periferin och Arktis (Länsstyrelsen i Västerbottens län)

Interreg Öresund-Kattegat-Skagerrak (Tillväxtverket)

Interreg Aurora är en sammanslagning av de tidigare programmen Interreg Nord och Interreg Botnia Atlantica. Programgeografien utökades ytterligare 2023 när de två finska regionerna Kainuu och Norra Karelen tillkom. Per den 31 december 2024 hade Interreg Aurora beviljat totalt ca 566 miljoner kr (51 miljoner EUR) i ERDF-stöd till 98 projekt, vilket utgör ca 43% av programmets ERDF-budget.

Interreg Sverige-Norge har i programperioden 2021–2027 per den 31 december 2024 beslutat om 62 projekt, varav 4 småskaliga och 13 förstudier. Lite mer än hälften av budgeten är beslutad.

I den nya programperioden 2021 - 2027 har Norra Periferi och Arktis programmets geografi förändrats då Skottland och Nordirland inte längre deltar i programmet, som en konsekvens av Brexit. Vid utgången av 2024 hade 46% av programmets finansiering till projekt allokerats.

Interreg Öresund-Kattegat-Skagerrak har i programperioden 2021 – 2027 per den 31 december 2024 beslutat om totalt 65 projekt; 15 förprojekt och 50 huvudprojekt. Ca 989 miljoner kr (89 miljoner EUR) av totalt 1,45 miljarder kr (132 miljoner EUR) har beviljats.

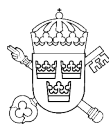
För de Interreg program som Sverige deltar i, vilka har förvaltning i andra länder, ansvarar Tillväxtverket för granskning av svenska projektpartners:

- Interreg Öresund-Kattegat-Skagerrak
- Interreg South Baltic
- Interreg North Sea Region
- Interreg Baltic Sea Region
- Interreg Central Baltic
- Interreg Europe och
- Urbact III,
- ESPON

Kontroll av interregprogram

Länsstyrelserna samt Tillväxtverket ansvarar för att utföra kostnadskontroller i de Interreg program som de förvaltar. Tillväxtverket ansvarar dessutom för att utföra kostnadskontroller i de territoriella program vars förvaltande myndighet inte är belägen i Sverige.

Kostnadskontrollerna sammanställs i intyg som ligger till grund för utbetalningar av stöd. Under perioden 2022 - 2024 utfärdade Tillväxtverket intyg för svenska projektaktörer med sammanlagt 699 miljoner kr (63 miljoner EUR) i stödberättigande kostnader.

Fonden för en rättvis omställning (FRO)

Fonden för en rättvis omställning syftar till att stödja regioner och industrier i Sverige som påverkas mest av övergången till en klimatneutral ekonomi. Fonden riktar sig särskilt till områden med höga koldioxidutsläpp, såsom stålindustrin i Norrbotten, metallindustrin i Västerbotten och mineralindustrin på Gotland. Tillväxtverket är förvaltande myndighet och ansvarar för att hantera ansökningar om stöd, följa upp projektens resultat samt rapportera utfallet till EU-kommissionen.

Målet med fonden är att minska utsläppen och samtidigt hantera de sociala, ekonomiska och miljömässiga utmaningar som följer med omställningen. Det handlar bland annat om investeringar i klimatsmart teknik, kompetensutveckling för anställda och stöd till lokala projekt. Programmet pågår mellan 2021 och 2030 och omfattar cirka 1,73 miljarder kr (156 miljoner EUR), med krav på 50 % medfinansiering från nationella eller privata aktörer.

Socialfonden

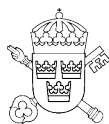
Svenska ESF-rådet är förvaltande och attesterande myndighet för det nationella programmet för Europeiska socialfonden+ 2021 – 2027 samt fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (FEAD). Inom myndigheten arbetar cirka 140 personer fördelade på åtta kontor runtom i landet och med huvudkontor i Gävle. Den attesterande myndigheten är en del av samma offentliga organ som förvaltningsmyndigheten men åtskild i en särskild funktion.

ESF-rådets förvaltande myndighet ansvarar för att programmen genomförs i enlighet med principen om sund ekonomisk förvaltning. Urval och insatser sker enligt kriterierna för de operativa programmen och genomförs enligt tillämpliga nationella och EU-rättsliga bestämmelser. Myndigheten ansvarar för att hålla samman hela flödet av aktiviteter såsom information, utlysning av medel, beredning av ansökningar, beslut om stöd, granskning av och beslut om utbetalning och avslut av projekt. För att öka socialfondens lokala förankring finns för regionala medel åtta stycken strukturfondspartnerskap som har till uppgift att prioritera mellan godkända projektansökningar.

Stödmottagare inom Socialfonden är främst offentliga aktörer, företag och stiftelser och föreningar.

Vid ansökan om utbetalning bedöms om projektet löper på enligt beslutet och om underlag som verifierar utgifterna finns och bedöms tillförlitliga. För att flytta fokus från projektadministration till projektets resultat och effekter har myndigheten infört ett antal förenklingsåtgärder, bl.a. enhetskostnader för redovisning av personal och deltagare, en 40%-schablon som ska täcka projektets övriga kostnader samt klumpsummeprojekt.

Förvaltande myndighet upprättar varje år en förvaltningsförklaring som, förutom räkenskaper, även innehåller en årlig sammanfattning. Denna baseras dels på resultaten av egna förvaltningskontroller, dels på resultaten av revisionsorganens olika rapporter. Sammanfattningen innehåller en analys av de fel och oriktigheter som upptäckts under räkenskapsåret samt de åtgärder som vidtagits.

Lokalt ledd utveckling

Jordbruksverket är både förvaltande och attesterande myndighet för programmet ”Lokalt ledd utveckling 2014 - 2020” som finansieras med stöd från Regionalfonden och Socialfonden. De projekt som genomförs inom ramen för lokalt ledd utveckling utgår från de lokala utvecklingsstrategier som tas fram av respektive lokal utvecklingsgrupp. För programmet lokalt ledd utveckling med stöd från ERUF och ESF 2014 – 2020 har utbetalningar också gjorts 2022 – 2023.

Ekonomistyrningsverket är revisionsmyndighet för samtliga strukturfondsprogram.

Stöd inom fonden för asyl-, migrations- och integration (AMIF) samt fonden för inre säkerhet (ISF)

Stöd inom asyl, migration och integration

Asyl-, migrations- och integrationsfonden (AMIF) ska stödja projekt som arbetar med tredjelandsmedborgare inom områdena: asyl, laglig migration och integration, återvändande och solidaritet.

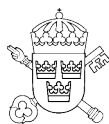
Målsättningen med AMIF är att bidra till utvecklingen av unionens gemensamma asyl- och invandringspolitik mot bakgrund av solidaritet och ansvarsfördelning mellan medlemsstaterna och samarbete med tredje länder. Sverige vill på nationell nivå bidra till att säkerställa en långsiktigt hållbar migrationspolitik med avsikt att förbättra hela migrationsprocessen.

Migrationsverket har utsetts till förvaltande myndighet för AMIF för perioden 2021 – 2027. Ansvaret för förvaltningen av AMIF har delegerats till funktionen för fonderna, som tillhör Migrationsverket organisatoriskt men i övrigt är en fristående funktion där avdelningschefen rapporterar direkt till generaldirektören.

Delegationen innebär att funktionen för fonderna verkställer uppgifterna som förvaltande myndighet i enlighet med gällande regelverk. Detta omfattar bl.a. att ansvara för måluppfyllelsen av det nationella programmet inkluderat att utlysa stöd, handlägga och fatta beslut om medfinansiering och utbetalning samt att följa upp och rapportera till EU-kommissionen.

Fonden för inre säkerhet och instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik

Fonden för inre säkerhet ska under programperioden 2021 – 2017 stödja åtgärder som stärker EU:s inre säkerhet. Dessa omfattar utveckling av gränskontroller och viseringar, förbättringar av det brottsförebyggande och brottsbekämpande arbetet, krisberedskap, krishantering samt skydd av samhällsviktig verksamhet/kritisk infrastruktur. Medlen ska framför allt gå till genomförandet av EU-rättsakter och EU:s samarbetsmekanismer i form av direktiv,

förordningar och beslut som är bindande för Sverige, samt förstärka pågående EU-samarbete på området.

Polismyndigheten är förvaltande myndighet för fonden och instrumentet. Uppdraget för förvaltningen har tilldelats ekonomiavdelningen för att särskilja förvaltningen från övriga delar av myndigheten som kan beviljas medel ur fonden. Ansvaret omfattar bl.a. att anordna ansökningsomgångar, bereda och fatta beslut om tilldelning och utbetalning av medel, kontrollera användningen av medel ur fonden och återrapportera till kommissionen.

Ekonomistyrningsverket är revisionsmyndighet för de operativa programmen inom båda fonderna.

3.4 Betalning av tullar och avgifter till EU

Tullverket har till uppgift att ta in tullar, skatter och andra avgifter så att en riktig uppbörd kan säkerställas. Sverige ingår tillsammans med övriga EU-länder i en tullunion och det är en gemensam tullagstiftning som gäller för hela EU. För att Tullverket ska kunna säkerställa en riktig uppbörd måste varorna deklarerats enligt bestämmelserna för in- och utförsel.

Tullavgifterna fastställs efter den information som lämnas i tulldeklarationen. Med en korrekt genomförd klarering säkerställer Tullverket en riktig uppbörd. Genom efterkontroller tryggar Tullverket i efterhand att företagen har deklarerat rätt och har goda rutiner för sin tullhantering.

Tullverket gör månadsvis betalningar till EU motsvarande 75% av de tullavgifter som inhämtats. Mellan 2022–2024 betalade Tullverket 19 379,7 miljoner kronor till EU.

3.5 Sveriges återhämtningsplan

2020 beslutade EU att lansera återhämtningspaketet Next Generation EU för att stödja medlemsstaterna efter coronapandemin. Medlemsstater fick möjlighet att ansöka om stöd från EU för att genomföra reformer och investeringar genom nationella återhämtningsplaner. Sveriges återhämtningsplan beslutades av regeringen i maj 2021 och innehåller 17 reformer och 14 investeringar, indelade i sex fokusområden: Grön återhämtning, Utbildning och omställning, Utbyggnad av bredband och digitalisering av offentlig förvaltning, Bättre förutsättningar för att möta den demografiska utmaningen och säkerställa integriteten i det finansiella systemet, Investeringar för tillväxt och bostadsbyggande samt REPowerEU.

Totalt omfattar planen 52 mål och delmål kopplade till reformerna och investeringarna. Uppfyllelsen av målen och delmålen kommer att följas upp av EU-kommissionen fram till 2026. Samtliga åtgärder som ingår i den svenska återhämtningsplanen är åtgärder som riksdagen har beslutat om alla beslutats inom ramen för den nationella budgetprocessen. Medel till genomförandet tilldelas berörda genomförandemyndigheter som del i anslag i den ordinarie svenska budgetprocessen.

Av 62 svenska genomförandemyndigheter för den svenska återhämtningsplanen har tio myndigheter ett särskilt rapporteringsansvar till samordningsmyndigheten; Boverket, Migrationsverket, Myndigheten för digital förvaltning, Myndigheten för yrkeshögskolan, Naturvårdsverket, Post- och telestyrelsen, Socialstyrelsen, Statens energimyndighet, Tillväxtverket, Trafikverket, Tullverket, Universitetskanslersämbetet och Vetenskapsrådet⁹.

4. Åtgärder som SEFI-rådets myndigheter har vidtagit för att främja en korrekt och effektiv hantering av EU-medel 2022 – 2024

I detta avsnitt redogör rådets medlemsmyndigheter för utmaningar de ställts inför under perioden och för åtgärder och initiativ de vidtagit för att stärka skyddet för EU:s finansiella intressen i Sverige.

4.1 Boverket

Boverket är förvaltningsmyndighet för frågor om byggd miljö, hushållning med mark- och vattenområden, fysisk planering, byggande och förvaltning av bebyggelse, boende och bostadsfinansiering. Däri ingår även administration av statliga stöd och bidrag inom det aktuella området. Regeringen gav den 30 september 2021 Boverket i uppdrag att vidta nödvändiga åtgärder för att den del av Sveriges återhämtningsplan¹⁰ som avser åtgärderna stöd till energieffektivisering av flerbostadshus (ENE)¹¹ och investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande (HYS)¹² ska kunna genomföras.

Länsstyrelserna har en central roll i hanteringen av dessa båda stöd. Det är bland annat länsstyrelserna som prövar frågan om stöd, utövar tillsyn, samt beslutar om återkrav av stöd. Boverket fungerar som utbetalande och rapportering myndighet, samt överinstans.

Under åren 2022, 2023, och 2024 har Boverket, tillsammans med länsstyrelserna, hanterat totalt 805 ärenden med EU-finansiering och utbetalat 4 380 828 842 kronor, se tabell nedan.

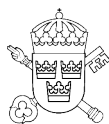
Investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande (HYS)	2022	2023	2024
Antal ärenden	61	93	52
Utbetalt belopp, kronor	676	1 818	1 028

⁹ Vetenskapsrådets uppdrag som genomförandemyndighet varade kortare tid än ett år.

¹⁰ (Fi2020/03864, Fi2021/02415 och Fi2021/03107)

¹¹ Förordning (2021:664) om stöd till energieffektivisering i flerbostadshus.

¹² Förordning (2016:881) om statligt stöd för att anordna och tillhandahålla hyresbostäder och bostäder för studerande.

Stöd till energieffektivisering av flerbostadshus (ENE)			
Antal ärenden	16	229	354
Utbetalt belopp, kronor	15	211	632
<i>Belopp i miljoner kronor</i>			

Källa: Statistiksystemet Svanen

På länsstyrelserna arbetar cirka 45–50 personer helt eller delvis med HYS och ENE. På Boverket rör det sig om cirka 4–5 medarbetare.

Utmaningar

Uppdraget har medfört flertalet utmaningar för Boverket. Den huvudsakliga utmaningen består i den ansvarsfördelning som i dagsläget råder mellan Boverket och länsstyrelsen. Kraven i RRF-förordningen¹³ förutsätter i praktiken att någondera parten har ett övergripande ansvar för den gemensamma hanteringen av EU-medel. Skulle det bli aktuellt för Boverket och länsstyrelsen att även fortsättningsvis hantera EU-medel tillsammans bör ansvarsfördelningen förtydligas. Om Boverket, som utbetalande myndighet, förväntas ta ett övergripande ansvar för hela processen krävs ett tydliggörande i Boverkets myndighetsinstruktion motsvarande 9 § i förordning (2009:1464) med instruktion för Statens jordbruksverk. I annat fall bör ansvarsfördelningen specificeras på en mer detaljerad nivå i respektive stödförordning.

Skyldigheten att samla in och redovisa uppgifter enligt artikel 22.2 d i RRF-förordningen medför en omfattande administration både för Boverket och länsstyrelserna. Processen inkluderar i dagsläget ett antal manuella moment. Enligt Boverkets bedömning skulle en anslutning till riskbedömningsverktyget Arachne¹⁴ (alternativt ett motsvarande nationellt system) kunna skapa helt andra förutsättningar och bidra både till effektivisering och mer avancerade för- och efterkontroller. Detta förutsatt att övriga svenska myndigheter ansluter sig till samma verktyg.

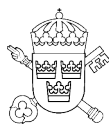
En annan utmaning består i att de båda stöden (HYS och ENE) fanns på plats redan innan det blev aktuellt för Sverige att ansöka om medel från RRF-fonden. Stödförordningarna är utarbetade i svensk kontext och är inte optimerade utifrån de krav som ställs från EU:s sida. Boverket har även fått arbeta med två parallella anslag för respektive stöd, vilket genererat merarbete då befintliga systemlösningar inte är anpassade för att hantera flera olika anslagsposter inom ramen för ett och samma stöd.

Utvecklingsinitiativ

Under åren 2022 – 2024 har Boverket uppdaterat både processer och rutiner för att främja en effektiv och korrekt hantering av EU-medel. Definitionerna av begreppen intressekonflikt,

¹³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens.

¹⁴ Arachne är ett riskbedömningsverktyg utvecklat av Europeiska kommissionen i nära samarbete med vissa medlemsstater.

korruption, bedrägeri och oegentligheter har inarbetats och på olika sätt tillgängliggjorts för de medarbetare som arbetar med genomförandet av återhämtningsplanen.

Separata rutiner har tagits fram särskilt för skyddet av EU:s finansiella intressen samt för hur anmälningar till Ekobrottsmyndigheten och OLAF ska upprättas. Vidare har befintliga styrdokument uppdaterats och kompletterats med hänvisningar till dessa två nya rutiner. Boverket har även inrättat en visselblåsarfunktion med särskild rapporteringskanal för att skapa ökad trygghet för den som rapporterar eventuella missförhållanden.

För att säkerställa att väsentliga risker i den gemensamma processen med länsstyrelserna inte tappas bort genomförs regelbundet dialogmöten med länsstyrelsens nationella samordning för bostadsstöd (Länsstyrelsen i Stockholms län). Boverket och samordningen har även utarbetat en särskild riskanalys för den gemensamma hanteringen av EU-medel med fokus på sådant som annars riskerar att falla mellan de båda myndigheternas ansvarsområden. Därutöver arbetar Boverket kontinuerligt med uppdateringar av e-tjänster och handläggarsystem för att möjliggöra förbättrad kontroll och uppföljning av samtliga stöd.

De främsta förbättringsområden som Boverket identifierat för att stärka skyddet för EU:s finansiella intressen är ökad digitalisering, samt en tydligare ansvarsfördelning mellan Boverket och länsstyrelserna.

4.2 Ekonomistyrningsverket

Ekonomistyrningsverket (ESV) har flera uppgifter inom området för hantering av EU-medel. ESV är nationellt revisionsorgan för EU-medel i Sverige och deltar även i hanteringen av EU:s facilitet för återhämtnings- och resiliens (RRF).

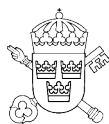
Under perioden 2022 - 2024 har ESV inte rapporterat några fall av misstänkta fall till rättsvårdande myndigheter.

Uppdraget som nationellt revisionsorgan

I uppdraget som nationellt revisionsorgan för EU-medel ska myndigheten främja en effektiv och korrekt hantering av EU-medel i Sverige. Uppdraget omfattar att ESV är revisionsmyndighet och attesterande organ för EU-medel som förvaltas gemensamt i Sverige och är oberoende revisionsorgan för RRF.

ESV revisionsansvar omfattar EU-medel som finansieras från

- Europeiska garantifonden för jordbruket
- Europeiska landsbygdsutvecklingsfonden
- Europeiska regionala utvecklingsfonden
- Europeiska socialfonden+
- Europeiska fonden för en rättvis omställning
- Europeiska havs-, fiskeri-, och vattenbruksfonden
- Asyl-, migrations-, och integrationsfonden

- Fonden för inre säkerhet
- Instrumenten för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik
- EU:s facilitet för återhämtning och resiliens

I huvudsak innebär uppdraget att granska att förvaltnings- och kontrollsystemen lever upp till de krav som både Europeiska parlamentet, rådet och EU-kommissionen ställer. ESV granskar och kontrollerar att de utgifter som deklarerats till EU-kommissionen berättigar till stöd och gått till rätt ändamål. Granskningen sker hos de svenska myndigheter som ansvarar för förvaltningen och på plats hos mottagare av de stöd som betalats ut. Revisionsarbetet för samtliga fonder förutom RRF avslutas med att ESV upprättar en årlig rapport som sammanfattar arbetet, beräknar hur stor andel av de utgifter som redovisats till EU-kommissionen som är felaktiga, att de hanterats i enlighet med regelverken och avger ett revisionsuttalande för varje program. ESV rapporterar sina årliga rapporter och uttalanden till EU-kommissionen och till regeringen.

För RRF innebär revisionsuppdraget att myndigheten avger en sammanfattning över revisionsarbetet och gör ett uttalande om förvaltningen lever upp till de krav som EU ställer samt rapporterar till regeringen. Uttalandet och sammanfattningen av utfört revisionsarbete ligger därefter till grund för och är en del av regeringens begäran om utbetalning till EU-kommissionen.

Revisionen har inte till uppgift att utreda om påvisade fel i förvaltningen beror på bedrägerier, oegentligheter eller annan felaktig användning av EU-medel.

ESV har till följd av kravet på oberoende i sitt uppdrag, ingen formell samverkan med övriga myndigheter. Vid sidan av den formella rapporteringen till berörd myndighet hålls dock löpande möten med de ansvariga myndigheterna – både enskilt och i gemensamma sammanhang. Syftet är bland annat att informellt sprida och utbyta erfarenheter och kunskap om hur förvaltningen kan bli effektivare, att förhindra och upptäcka fel.

Inom uppdraget som revisionsorgan har ESV verkat för en korrekt och effektiv hantering genom att bland annat avge utlåtanden i samband med att nya förenklingsmetoder introduceras inom programmen. Vidare utvecklar ESV revisionsarbetet med hjälp av nya tekniken som dataanalyser och AI möjliggör. För att inspirera och ge ansvariga myndigheter idéer hur de kan utveckla och förbättra sina egna kontroller med hjälp av den nya tekniken delar och sprider ESV information och erfarenheter om de utvecklingssteg vi gjorts.

ESV:s erfarenheter som nationellt revisionsorgan

Under perioden 2022 - 2024 har frågor kring risk för dubbelfinansiering, korruption och intressekonflikter fått allt större betydelse samtidigt som granskningen av förvaltningen visar på brister i kontrollarbetet inom dessa områden. Bristerna förklaras generellt med svårigheter att kunna kontrollera och upptäcka om intressekonflikt och dubbel finansiering föreligger då detta förutsätter en omfattande tillgång på information från andra myndigheter och aktörer som inte är möjlig. I frånvaro av sådan information har myndigheterna i stor utsträckning förlitat sig på så kallade självdeklarationer från stödmottagarna. Ansvariga myndigheter för även dialog sinsemellan och med regeringskansliet för att identifiera områden med risk för

dubbelfinansiering. ESV:s bedömning är dock att medvetenheten kring dessa utmaningar är stor på de ansvariga myndigheterna men att det krävs effektiva systemstöd och utökad tillgång till systematisk informationsdelning för att öka effektiviteten i kontrollarbetet.

Uppdraget inom hantering av RRF

ESV deltar i hanteringen av RRF genom att samla in uppgifter om slutmottagare av RRF-medel, myndigheternas rapportering av mål och delmål, de EU-gemensamma indikatorerna samt myndigheternas förvaltningsförklaringar. Underlagen ligger till grund för regeringens begäran om utbetalning från EU-kommissionen.

I uppdraget till ESV ingår vidare att stödja myndigheterna i genomförandet av RRF vilket innebär att

- ta fram riktlinjer som ska kunna användas av övriga myndigheter vid genomförandet av Sveriges återhämtningsplan
- sammanställa information om goda exempel på hur EU:s finansiella intressen kan skyddas
- genomföra informationsinsatser riktade till samtliga myndigheter som deltar i genomförandet av Sveriges återhämtningsplan
- samla in de uppgifter som anges i artikel 22.2 d i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtningsplan och resiliens (RRF-förordningen) i dess vid var tid gällande lydelse från genomförande myndigheter och sammanställa dessa i en förteckning.

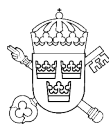
Åtgärder som genomförts inom uppdraget

ESV har tagit fram riktlinjer för genomförandet av Sveriges återhämtningsplan och publicerat dessa som artiklar på webbplatsen ESV Forum, Genomförandet av Sveriges återhämtningsplan för RRF. Det handlar om råd för tillämpningen av artikel 22.2 RRF-förordningen.

ESV har sammanställt information från olika myndigheter med goda exempel på hur EU:s finansiella intressen kan skyddas. Exempelen är publicerade på webbplatsen ESV Forum. Exempelen beskriver tillämpningen av artikel 22.2 RRF-förordningen.

ESV har tillsammans med Ekobrottsmyndigheten genomfört två informationsinsatser riktade till samtliga myndigheter som deltar i genomförandet av Sveriges återhämtningsplan. Informationsinsatserna genomfördes som digitala seminarier och handlade huvudsakligen om de åtgärder genomförandemyndigheterna och samordningsmyndigheten vidtagit med anledning av ESV:s iakttagelser från granskningen av myndigheterna.

ESV har samlat in de uppgifter som anges i artikel 22.2d från de myndigheter som har ett huvudansvar för genomförandet av åtgärderna i Sveriges återhämtningsplan och sammanställer dem i en sökbar förteckning i Hermes. Förteckningen är ett verktyg i myndigheternas riskutvärdering av stödmottagare inom faciliteten. De rapporterade myndigheterna ansvarar för att den information som rapporteras in är korrekt. Informationen

rapporteras in enligt en mall som ESV tagit fram. ESV genomför automatiska och manuella kontroller av att mallen fyllts i korrekt, men kontrollerar i övrigt inte de inrapporterade uppgifterna. Under 2024 genomförde ESV flera informationsmöten för att instruera myndigheterna i rapporteringen.

Förteckningen är tillgänglig för samtliga myndigheter som deltar i genomförandet av Sveriges återhämtningsplan.

Vidare har ESV samlat in myndigheternas rapportering om överlappning mot mål och delmål i anslutning till framstegsrapporteringen. Den insamlade informationen har delats med Finansdepartementets RRF-kansli och inkluderats i ESV:s rapporter om de insamlade rapporteringarna. Detta är en del i informationskedjan från myndigheterna till RRF-kansliet som rör risk för dubbelfinansiering.

4.3 Länsstyrelserna

Länsstyrelserna i Västerbotten, Norrbotten samt Jämtlands län har under innevarande treårsperiod varit Förvaltande myndighet för fem Interreg program:

Interreg Norra Periferin och Arktis (Länsstyrelsen Västerbotten)

Interreg Botnia Atlantica (Länsstyrelsen Västerbotten)

Interreg Nord (Länsstyrelsen Norrbotten)

Interreg Aurora (Länsstyrelsen Norrbotten)

Interreg Sverige-Norge (Länsstyrelsen Jämtland).

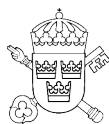
Inför perioden 2021 – 2027 har Botnia-Atlantica och Nord slagits ihop till det geografiskt och finansiellt större programmet Interreg Aurora. Aktiviteten i dessa två program har under den gångna treårsperioden handlat om att avsluta projekt och slutrapportera programmen, medan övriga program har haft fokus på uppstart av den nya programperioden och utveckling av programmens förvaltnings- och kontrollsystembeskrivningar, uppdaterade rutiner samt stödmaterial i form av manualer, mallar och checklistor för programadministrationen och för projekt.

Myndigheterna ansvarar för hela flödet av aktiviteter från informationsspridning, utlysning av medel, beredning av ansökningar, beslut om stöd, rapportering, utbetalningar till avslut av projekt.

Varje Interregprogram har en Övervakningskommitté som övervakar respektive programs genomförande och Aurora och Sverige-Norge programmen har också en (eller flera) styrkommittéer som förordar projektansökningar. Urval av insatser sker baserat på de urvalskriterier som beslutats för respektive program.

Utmaningar

För varje programperiod ökar fokus på resultat, att projektens resultat ska bidra till programmens målsättningar och ha långsiktiga effekter. I programperioden 2021 – 2027 är dessutom fokus större på riskbaserade bedömningar i alla led i programgenomförandet.

Respektive Länsstyrelse ansvarar, genom särskilt utsedda kontrollanter, för granskning och kontroll av projektkostnader som uppstått i Sverige. I övriga medverkande länder finns motsvarande system för kontroller. Kontrollerna ska inkludera administrativa, finansiella, tekniska och fysiska aspekter av projekt. Såväl administrativa som på-plats-kontroller genomförs hos projekt. Dessa ska vara baserade på genomförda riskanalyser såväl i ansökansskedet som i genomförandefasen. Kontrollerna ska vara proportionella i relation till identifierade risker. I praktiken innebär detta att inte alla projekt, stödmottagare, betalningsansökningar eller kostnader inom ramen för dessa kan granskas till 100%.

Varje år upprättar myndigheterna en förvaltningsförklaring som, förutom räkenskaperna, även innehåller en årlig sammanfattning. Denna baseras dels på resultaten av förvaltningskontroller men också på genomförda revisioner. Sammanfattningen innehåller en analys av de fel och oriktigheter som upptäckts under räkenskapsåret samt de åtgärder som vidtagits.

Utvecklingsinitiativ

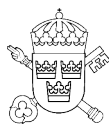
För att främja en effektiv och korrekt hantering av EU-medel har ett antal åtgärder under åren vidtagits av Länsstyrelserna som hanterar EU-medel. För att flytta fokus från projekt-administration till projektresultat och effekter har myndigheterna infört förenklade redovisningsalternativ för stödmottagare, bl.a. förenklade beräkningar av personalkostnader, ersättning via klumpsumma, schabloner för att täcka vissa kostnadsslag samt enhetskostnader. Dessa åtgärder förväntas minska risken för felaktigheter i redovisningar och samtidigt minska den administrativa bördan för stödmottagarna.

Länsstyrelserna är ålagda att genomföra riskanalyser, risk för bedrägerier är en del i dessa analyser. Förutom de riskanalyser som görs avseende projekt i ansökans- och kontrollskedet, gör även de förvaltande myndigheterna riskanalyser på programnivå.

När det gäller förebyggande åtgärder har myndigheterna arbetat för att utveckla en kultur för bedrägeribekämpning. Dilemma diskussioner är en sådan kulturskapande åtgärd för att öka kunskapen hos medarbetarna. Utbildningsinsatser anses vara en effektiv metod för att hantera risker för bedrägerier och oegentligheter.

En annan åtgärd som minskar risken för felaktiga utbetalningar är att dessa görs i efterskott, baserat på upparbetade och certifierade kostnader. I och med denna tillämpning, kan felaktigheter upptäckas innan EU-medel utbetalas.

Utbildningar för stödmottagare arrangeras löpande, liksom kompetensutvecklingsinsatser riktade till programadministrationerna. I stor utsträckning sker kompetensutveckling i samarbete mellan olika program inom ramen för etablerade samarbetsnätverk såsom Interreg ERFA (erfarenhetsutbyte mellan Interreg programmen, ESV, Tillväxtverket samt Landsbygds- och infrastrukturdepartementet), ett etablerat samarbete mellan EU-program i det arktiska området samt andra program på EU-nivå såsom Interact. Dessutom deltar myndigheterna i nationella och internationella nätverk med inriktning på bedrägeribekämpning, såsom SEFI-rådet och OLAF-nätverket. Vidare har de nationella

kontrollanterna ett eget nätverk för erfarenhetsutbyte mellan myndigheter som ett sätt att kvalitetssäkra så att förvaltning- och kontroll sker rättssäkert och likartat över hela landet.

När det gäller korrigerande åtgärder och anmälan vid misstanke om oegentlighet och brott har myndigheterna upprättade styrdokument i form av riktlinjer som definierar t.ex. vad som krävs för anmälan, när anmälan ska göras samt motiv till varför anmälan görs eller inte görs.

Återkrav och anmälningar

Under treårsperioden 2022 - 2024 har inga oegentligheter rapporterats till OLAF, inte heller har några EU bedrägerier rapporterats från de förvaltande myndigheterna för Interreg programmen.

Norra Periferi och Arktis programmet har haft att hantera ett OLAF fall där programmet blev kontaktat av en utredare 2019. Via en visselblåsare hade det framkommit oriktigheter i ett antal Interreg program där ett och samma företag deltog i projekt i ett flertal program och där det fanns misstänkta intressekonflikter. Detta bekräftades i OLAF slutrapport, vilken delgavs förvaltande myndighet 2023. Det felaktigt utbetalda beloppet återkrävdes från projektet av förvaltande myndighet under senare delen av 2023 och lyftes ut ur räkenskaperna.

4.4 Migrationsverket

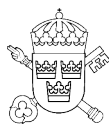
Migrationsverket är förvaltande myndighet för Asyl-, migration och integrationsfonden. Ansvaret för att förvalta fonden har delegerats till Funktionen för fonderna. Asyl-, migrations- och integrationsfonden (AMIF) ska finansiera projekt som arbetar inom områdena: asyl, laglig migration och integration, återvändande och solidaritet.

Under perioden 2022 – 2024 har Migrationsverket förvaltat AMIF 2014 – 2020 och AMIF 2021 – 2027. Målsättningen med AMIF är att bidra till utvecklingen av unionens gemensamma asyl- och invandringspolitik mot bakgrund av solidaritet och ansvarsfördelning mellan medlemsstaterna.

I avslutningsfasen för AMIF 2014 - 2020 handlade Migrationsverket ca. 120 utbetalningsärenden och 32 slutrapporter.

För AMIF 2021 - 2027 har Migrationsverket handlagt 123 ansökningar om stöd och beviljat 72 ansökningar till en omfattning om ca. 1 700 miljoner kr. Migrationsverket har för betalat ut medel till projekt enligt följande:

2022	2023	2024	Sammanlagt
380 000 000 kr	401 000 000 kr	362 000 000 kr	1 143 000 000 kr

Utmaningar

Ett förbättringsområde som Migrationsverket arbetat med under perioden är att förebygga och upptäcka dubbelfinansiering. Arbetet har genomförts tillsammans med andra förvaltande myndigheter. Det finns dock utmaningar med arbetet då det i Sverige inte finns någon gemensam databas med beviljade stöd från EU-fonderna. Arbetet skulle kunna underlättas om detta inrättades och om de förvaltande myndigheterna kunde automatisera kontrollerna i sina ärendehanteringssystem.

Ett större fokus har lagts på erfarenheter från revisioner av hur de förvaltande myndigheterna arbetar med området och även EU-kommissionen har förespråkade bättre kontroller av dubbelfinansiering.

Utvecklingsinitiativ

När en ansökan om stöd inkommer gör Migrationsverket en kontroll gentemot de databaser som ESF och Tillväxtverket publicerar för att se om stödmottagare får stöd från andra fonder. Vid misstanke om dubbelfinansiering tas en kontakt med de förvaltande myndigheter som har beviljat projekten för att utreda om det finns en risk för dubbelfinansiering. Om en risk identifieras följs den upp i de löpande granskningarna av projekten. Migrationsverket arbetar löpande med att förbättra och effektivisera förvaltnings- och kontrollsystemet. Förutom de konkreta åtgärderna för att undvika dubbelfinansiering har fokus bland annat varit att förbättra bedömningen av ansökan om stöd samt att förbättra den riskbaserade granskningen av ansökan om utbetalning. Migrationsverket har genomfört ett flertal utbildningar för att öka effektiviteten i att förebygga, upptäcka, utreda och vidta åtgärder vid misstanke om felaktig användning av EU-medel.

Deltagandet i SEFI-rådet har förbättrat samarbetet med andra myndigheter och möjliggör regelbundna möten och synergieffekter på olika processer. Arbetet med dubbelfinansiering har utökats utifrån arbetet med SEFI-rådet.

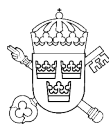
Återkrav och anmälningar

Under perioden 2022 – 2024 har Migrationsverket genomfört återkrav i 9 ärenden för AMIF 2021 – 2027 och 11 återkrav för AMIF 2014 – 2020. En brottsanmälan har gjorts till EBM under samma period.

Migrationsverket har inte rapporterat några ärenden till OLAF i Irregularity managements system (IMS) under 2022 - 2024. Migrationsverket har inte heller anmält några EU-bedrägerier till Ekobrottsmyndigheten för den perioden.

4.5. Myndigheten för digital förvaltning (Digg)

Digg ska samordna och stödja gemensam digitalisering för att göra den offentliga förvaltningen mer effektiv och ändamålsenlig. Digg:s huvudsakliga uppdrag är att samordna och stödja den förvaltningsgemensamma digitaliseringen, ansvara för den förvaltnings-

gemensamma digitala infrastrukturen samt bistå regeringen med underlag för den offentliga förvaltningen och av samhällets digitalisering.

Digg ansvarar för Ena, Sveriges digitala infrastruktur, som underlättar digitaliseringen av offentlig förvaltning och förenklar vardagen för medborgare och företag. Myndigheten arbetar med utveckling och ökad användning av de gemensamma lösningar och tjänster som ingår i denna infrastruktur. Digg ger också stöd till andra för att dela och använda data på ett strukturerat sätt.

Investeringen Förvaltningsgemensam digital infrastruktur ingår i Sveriges återhämtningsplan, som är kopplad till EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (the Recovery and Resilience Facility, RRF). Investeringen har bedrivits inom ramen för återhämtningsplanen under åren 2021 till och med 2023. Målet var att ett nationellt ramverk för grunddata och en förvaltnings-gemensam digital infrastruktur skulle ha inrättats och tagits i drift. Genomförandet avslutades den 31 december 2023.

Användning av anslagsmedel för detta uppdrag var åren 2022 – 2023 78 miljoner kr respektive 73 miljoner kr, varav bidrag som tagits emot av andra myndigheter för åren 2022 – 2023 uppgår till 36 miljoner kr respektive 41 miljoner kr. Hanteringen av beslut, utbetalningar och uppföljning av bidrag till slutmottagare sker genom en etablerad process där 4–5 medarbetare med relevant kompetens är delvis avdelade för uppdraget.

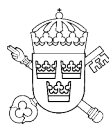
Utmaningar

En del i målet för uppdraget var att ta fram och etablera processer för styrning och samverkan av den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen, vilket innebar att processerna har kommit på plats stegvis och förbättrats löpande. Skyldigheten att samla in och redovisa uppgifter enligt RRF-förordningen har tydliggjorts löpande under åren, vilket har föranlett förändringar i processer för styrning och inhämtning av uppgifter, vilket i sin tur inneburit ytterligare administration både för Digg och slutmottagare.

Utvecklingsinitiativ

Digg har genomfört ständiga förbättringar i sina processer allteftersom verksamheten etablerats och inrättas i enlighet med återhämtningsplanen. Dessutom har de revisioner myndigheten genomgått identifierat ytterligare några områden att förbättra, vilka beskrivs närmare nedan under avsnittet Vidtagna åtgärder. Det regeringsuppdrag som myndigheten fick för att analysera verktyget Arachne belyste nyttan av ett (nationellt) system för att möjliggöra en riskbedömning av bidragsmottagare.

För att säkerställa effektiva åtgärder mot bedrägerier och korruption, samt åtgärder för att effektivt undvika intressekonflikter har Digg tagit fram en antikorrupsionspolicy samt en rutin för hantering av jäv och intressekonflikter vid hantering av bidrag. Definitionerna av begreppen intressekonflikt, korruption, bedrägeri och oegentligheter har inarbetats och på olika sätt tillgängliggjorts för de medarbetare som arbetar med genomförandet av återhämtningsplanen. Myndigheten har även genomfört en riktad riskanalys inom investeringen. Dessutom har vi utvecklat och tydliggjort krav på slutmottagare.

I syfte att kvalitetssäkra inrapporterade uppgifter om mål och resultat har Digg löpande inhämtat status om milstolpar, ekonomiskt utfall, risker och uppgifter om annan finansiering och underleverantörer för insatsen. De förbättringar som genomförts är en riskbedömning av entreprenörer och leverantörer samt kvalitetskontroller av den ekonomiska redovisningen.

I syfte att lämna uppgifter om slutliga stödmottagare har Digg även samlat in uppgifter om slutmottagare och belopp, entreprenörer och verkliga huvudmän. I rutinen ingår kvalitetskontroll av inrapporterade uppgifter och riskbedömning av entreprenörer.

Återkrav och anmälningar

Digg har inte genomfört återkrav med anledning av felaktig hantering av medel under åren 2022 – 2024. Myndigheten har heller inte genomfört någon brottsanmälan till OLAF eller Ekobrottsmyndigheten under samma period.

4.6. Myndigheten för yrkeshögskolan (Myh)

Myndigheten för yrkeshögskolans uppdrag är att ansvara för frågor som rör yrkeshögskolan i Sverige och se till att utbildningarna matchar arbetsmarknadens behov. Myh analyserar arbetsmarknadens behov, beslutar vilka utbildningar som ska ingå i yrkeshögskolan och fördelar statliga medel till utbildningsanordnare. Dessutom utövar Myh tillsyn och kvalitetsgranskning av utbildningarna.

Under perioden 1 februari 2020 till 31 december 2023 betalade Myh ut statliga medel till yrkeshögskoleutbildningar motsvarande 187 698 årsstudieplatser. Totalt utbetalades 12 565,5 miljoner kr under perioden varav 1 056 miljoner kr avser medel från RRF.

Utvecklingsinitiativ

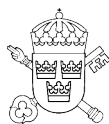
Myh har infört en ny rutin för kontroll av dubbelfinansiering och även uppdaterat befintliga rutiner för att hantera korruption, jäv och bisyssla. Personal från myndigheten har deltagit vid de möten och seminarier som hållits av Ekonomistyrningsverket.

Återkrav och anmälningar

Återkrav av medel har genomförts löpande enligt myndighetens ordinarie rutin. Vi har inte haft några fall av oegentligheter eller misstankar om bedrägerier som föranlett anmälningar till Ekobrottsmyndigheten eller OLAF.

4.7. Naturvårdsverket

Naturvårdsverket ansvarar för frågor som handlar om klimat och luft, mark, biologisk mångfald, förorenade områden, kretslopp och avfall, miljöövervakning, jakt och vilt samt miljöforskning. Naturvårdsverket är den myndighet i Sverige som har överblick över hur miljön mår och hur miljöarbetet går. Myndighetens ansvarsområden är integrerade i andra

viktiga samhällsfrågor och bidrar därför till hela samhällets utveckling. Naturvårdsverket är också beredskapsmyndighet.

I Naturvårdsverkets uppdrag ingår att fördela statliga anslag till andra aktörer som arbetar med till exempel skydd och skötsel av värdefull natur, sanering och efterbehandling av förorenade områden och ersättning för viltskador. Myndigheten delar ut bidrag bland annat för att underlätta näringslivets omställning till en fossilfri och resurseffektiv ekonomi och till åtgärder för att bevara biologisk mångfald.

Naturvårdsverket får sin finansiering främst via anslag som framgår i myndighetens regleringsbrev som årligen beslutas av regeringen. Merparten av Naturvårdsverkets tilldelade anslag är så kallade sakanslag. De syftar till att åstadkomma effekter i miljöarbetet, till exempel skydd och skötsel av värdefull natur och sanering av förorenade områden. Naturvårdsverket fördelar en stor del av sakanslagen till andra aktörer. Myndigheten delar ut bidrag bland annat till investeringar så att företag och andra aktörer kan minska sin klimatpåverkan.

Ekonomisk omfattning:

- 2022: Anslag om totalt 8 390 610 000 kr
- 2023: Anslag om totalt 7 101 975 000 kr
- 2024: Anslag om totalt 9 512 827 000 kr

Kostnader för Naturvårdsverkets löpande verksamhet, det vill säga för personal och lokaler med mera, finansieras med ett årligt statligt så kallat förvaltningsanslag.

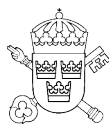
Utöver anslag får Naturvårdsverket finansiering genom avgifter och bidrag.

Finansierat av EU	2022	2023	2024
Antal ärenden	2048	237	17
Utbetalade medel	3 098 742 tkr	2 092 262 tkr	1 706 683 tkr

I dagsläget är det ca 80 personer som har arbetsuppgifter kopplade till EU-finansierade medel. Antalet varierar och alla arbetar inte heltid med arbetsuppgifter som är kopplade till EU-finansierade medel.

Utmaningar

Naturvårdsverket har identifierat förbättringsbehov inom samtliga områden som ingår i skyddet av EU:s finansiella intressen. Främst genom erfarenheter från revisioner, men också genom att myndigheten gjort tydligare riskanalyser enligt EU:s riskanalysmodell. Just nu genomförs ett projekt där man ser över hela Naturvårdsverkets kontroll- och bedrägeristrategi. Projektet ska leda till en mer rättssäker och effektiv bidragsprocess och planeras vara färdig vid årsskiftet 2025/2026. Projektet har identifierat flera förbättringsområden så som effektivare kontroller, tydligare ägarskap i frågor som rör bedrägerier och oegentligheter, tipsfunktion, nyckeltal m.m.

Utvecklingsinitiativ

Resurser från flera avdelningar är involverade i projektet för Naturvårdsverkets kontroll- och bedrägeristrategi. Projektet kan komma att leda till förändringar i Naturvårdsverkets organisation.

Flera nya styrdokument har tagits fram och vissa befintliga styrdokument har ändrats/uppdaterats utifrån framför allt revisionsanmärkningar. Även här kommer fler styrdokument ändras/uppdateras utifrån projektet.

Myndigheten har tagit initiativ till fler kontroller kopplade till bedrägeri, korruption, intressekonflikt och dubbelfinansiering. Retroaktiva kontroller kring intressekonflikt och dubbelfinansiering har gjorts.

Information om krav vid hantering av EU-medel för stödsökande har lagts ut på Naturvårdsverkets hemsida.

Återkrav och anmälningar

Myndigheten har under perioden gjort återkrav i 273 ärenden. Totalt återkrävda belopp är 433 436 000 kr. Orsaken till återkraven är i de flesta fall att projekten blivit har blivit billigare än budgeterat eller att det har varit kostnader i projektet som myndigheten bedömt inte är stödberättigade.

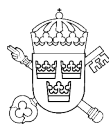
Naturvårdsverket har under perioden inte gjort några brottsanmälningar till OLAF eller Ekobrottsmyndigheten avseende EU-finansierade stöd. Myndigheten har dock identifierat och följt upp flera ärenden för eventuella brottsanmälningar.

4.8 Polismyndigheten

Polismyndigheten är förvaltande myndighet för Fonden för inre säkerhet (ISF) och Instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik (BMVI). Programmen omfattar tillsammans cirka 949 miljoner kronor och hittills har 54 projekt tilldelats.

Avseende den nu avslutade programperioden 2014 - 2020 som formellt avslutas under 2025 var Polismyndigheten ansvarig myndighet för Fonden för inre säkerhet, ISF. Denna omfattade cirka 484 miljoner kronor vilka fördelades på 45 projekt.

Gruppen för EU-fonder som har det direkta ansvaret för att genomföra Polismyndigheten uppdrag som förvaltande myndighet består för närvarande av nio personer. Medel tilldelas mottagare framför allt genom direkta tilldelningar för särskilda åtgärder som nationella myndigheter ansvarar för. Partnerskapet med ett flertal rättsvårdande myndigheter medverkar i beredning inför beslut om inriktning av ansökningsomgångar och inför beslut om tilldelning av medel.

Den förvaltande myndigheten har under perioden arbetat i enlighet med regelverket och den framtagna kontrollstrategin som omfattar administrativa kontroller av rapporter och operativa och finansiella kontroller på plats.

Programperioden har passerat halvvägsunkten och de tidigaste tilldelade projekten har avslutats. Mycket utveckling av rutiner för förvaltnings- och kontrollsystemet har gjorts men en del kvarstår och erfarenheter från de genomförda projekten inkorporeras i rutinerna.

Även under denna programperiod arbetar Polismyndigheten med en kombination av administrativa kontroller och kontroller på plats avseende stödmottagarnas ekonomiska redovisning och hur projekten bedrivs i praktiken. Syftet med kontroller på plats är att säkerställa att projektets kostnader är stödberättigande, att genomförda aktiviteter uppfyller kraven i fondregelverket samt nationell lagstiftning, att projekten bedrivs utan vinstsyfte, att de inte får dubbelfinansiering för sina kostnader, att rapporterade programindikatorer är tillförlitliga och att projekten fortskrider utan onödiga förseningar. Urval till kontroll görs med utgångspunkt från risk och väsentlighet men slumpmässiga kontroller är fortsatt ett verktyg som kan användas, dock i mindre omfattning än tidigare.

Sedan tidigare finns en rutin för bedrägeribekämpning. Riskområden som identifierats är oriktig eller ofullständig uppgift, dubbelfinansiering, intressekonflikter, upphandlingar eller andra inköp, samt avvikelser från beslutet om stöd. Denna rutin kan dock komma att ändras och uppdateras om behov uppstår. Dessutom anordnar Gruppen för EU-fonder uppstarts- och uppföljningsmöten med alla projekt i syfte att säkerställa att samtliga stödmottagare är införstådda med de krav som ställs och hur kontroller kommer att ske. Gruppen noterar dock att det nuvarande resursläget medför utmaningar avseende genomförandet och kvaliteten på kontrollerna.

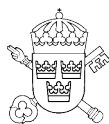
Återkrav och anmälningar

Polismyndigheten har avseende projekt i den innevarande programperioden beslutat tre (3) återkrav, rapporterat till OLAF noll (0) gånger och brottsanmält noll (0) gånger. Det kan noteras att de återkrav som beslutats är efter revision och avser förhållandevis små belopp och felaktigheter av mer formell natur.

Avseende den föregående programperioden har 11 återkrav beslutats, två rapporteringar till OLAF skett. Inga anmälningar avseende misstänkta bedrägerier har förekommit. Det kan noteras att en tämligen stor del av de beslutade återkraven gäller offentlig upphandling och bedömningar av hur stödmottagaren följt det regelverket.

4.9 Post- och telestyrelsen

Post- och telestyrelsen har i uppdrag att dela ut bredbandsstöd i enlighet med förordningen (2020:266) om statligt stöd för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur. Inom ramen för bredbandsstödet har myndigheten under år 2022 och 2023 hanterat medel från Faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF).

För att förstärka tillsynen av beviljade projekt utökades avdelningen som hanterar bredbandsstödet till fyra enheter år 2024. 2022 arbetade 28 personer med bredbandsstödet, och sedan dess har avdelningen utvidgats till 35 personer år 2023 och 47 personer år 2024. Detta inkluderar olika funktioner och kompetenser, så som chefer, handläggare, samordnare, jurister, statsvetare, tekniker och ekonomer.

År 2022 delade PTS ut 1 244 561 514 kronor i stöd från RRF-fonden fördelat på 384 projekt, vilket motsvarar utbyggnad av bredbandsinfrastruktur till sammanlagt 33 867 byggnader.

År 2023 var motsvarande siffror 677 157 639 kronor i stödet, fördelat på 193 projekt och 11 370 byggnader.

Från och med år 2024 delar PTS endast ut svenska medel. Utbyggnadsprojekt från år 2022 och 2023 som finansierats med RRF-medel kommer dock följas upp fram till och med år 2026 då dessa projekt senast ska vara färdigställda (eller längre vid ansökningar om förlängd tid för färdigställande).

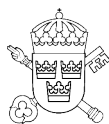
Utmaningar

En utmaning med uppdraget att dela ut bredbandsstöd är att kontinuerligt och systematiskt utveckla framtagningen av den byggnadsförteckning som tilldelningen av bredbandsstöd till stor del utgår från. PTS har under perioden vidtagit en rad åtgärder utifrån synpunkter i en systemrevision av hur PTS genomför åtgärder för att skydda unionens ekonomiska intressen i samband med planen för återhämtning och resiliens som EU-kommissionen genomförde 2023. PTS har i detta avseende även genomfört manuella kontroller och intensifierat samverkan med andra myndigheter som delar ut bredbandsstöd. Detta arbete görs för att säkerställa att byggnader som inte borde ingå i byggnadsförteckningen exkluderas, vilket främjar en effektiv och korrekt hantering av EU-relaterade medel.

En annan utmaning för PTS är att upptäcka förekomsten av dubbelfinansiering då de typer av stöd till bredbandsutbyggnad som finns har olika uppbyggnad. Att kontrollera eventuell förekomst av dubbelfinansiering innebär tidskrävande handpåläggning. För att verifiera stödmottagarnas egna uppgifter om förekomsten av annan EU-finansiering har PTS bland annat tagit fram ett metodstöd för kontroll av stödmottagarnas bokföring. Under 2024 har stickprov genomförts i projekt som tilldelats RRF-medel under perioden.

Utvecklingsinitiativ

Under år 2024 införde PTS även en ny utbetalningsmodell som innebär att stöd framgent kommer betalas ut efterhand som stödmottagaren kan redovisa att olika kontrollpunkter är uppfyllda. Denna modell kommer dock inte omfatta hanteringen av EU-medel, då det i början av 2025 beslutades att bredbandsstödet inte ska finansieras från RRF-fonden för tilldelningsår 2024 och framåt.

Varje verksamhetsår genomför PTS en riskanalys med riskbedömningar på olika nivåer för att djupgående analysera PTS interna kontrollsystem för bredbandsstödet i förhållande till risk för oegentligheter (bedrägerier, dubbelfinansiering, intressekonflikter), och därmed identifiera förbättringsområden för att förebygga, upptäcka och vidta åtgärder mot felaktig användning av EU-medel.

Baserat på resultaten av riskbedömningarna tas en åtgärdsplan med förbättringsåtgärder för att reducera identifierade risker fram. Exempel på åtgärder som vidtagits under den relevanta perioden är uppdatering, och införande av, rutiner för att minska risken för intressekonflikter i handläggningen. Så som en tydlig tillämpning av tvåhandsprincipen i varje projekt, och dubbelkontroller av minst två personer vid granskning av slutrapporter. PTS har även ökat sitt informationsutbyte med andra myndigheter som delar ut stöd till bredbandsutbyggnad för att reducera risken för dubbelfinansiering. Bakåtsyftande kontroller av att tidigare projekt som tilldelats medel inte har erhållit stöd från andra EU-fonder har också genomförts.

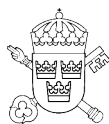
Utöver förbättringar som genomförda riskbedömningar genererat har PTS vidtagit en rad andra åtgärder, både organisatoriska åtgärder, styrdokumentationsåtgärder och andra riktade kontrollåtgärder och utbildningsinsatser. Många av dessa har sin utgångspunkt i de rekommendationer som kommissionen lämnade i sin revisionsrapport.

Vad gäller åtgärder för att förebygga och upptäcka bedrägerier har PTS under perioden skapat en grupp som arbetar särskilt med oegentlighetsfrågor inom den avdelning som hanterar bredbandsstöd. Gruppens uppdrag innefattar bland annat att stödja och informera ledning och medarbetare strategiskt och operativt i oegentlighetsfrågor. Vidare har PTS tagit fram en *Policy mot oegentligheter och bedrägeri kopplat till PTS bredbandsstöd*, samt rutiner för att upptäcka och anmäla misstänkt bedrägeri med anknytning till bredbandsstödet med kompletterande lathund. Därutöver har redan befintliga processer förtydligats i fråga om när misstankeanmälan ska göras.

PTS har vidare under perioden tagit fram en ny myndighetsövergripande *Policy och riktlinjer mot oegentligheter* som bland annat berör frågor om jäv, intressekonflikter, mutor och otillåten påverkan, samt *PTS rutiner för hantering av anmälningar och incidenter kopplade till oegentligheter*¹⁵. PTS har även infört *Riktlinjer för ett arbete med bredbandsstöd fritt från jäv och intressekonflikter* samt *Rutiner för att motverka och upptäcka intressekonflikter avseende stöd för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur som finansieras med RRF-medel*.

För att säkerställa frånvaro av intressekonflikter inom bredbandsstödet har PTS stickprovsvis kontrollerat medarbetare mot samtliga uppgifter om stödsökanden i Bolagsverkets register samt mot insamlade uppgifter om verkliga huvudmän. PTS har också utökat insamlingen av

¹⁵ Dessa dokument beslutades dock år 2025.

uppgifter om verkliga huvudmän för aktörer som söker och tilldelas bredbandsstöd, och fördjupat de kontroller som genomförs av dessa. Därutöver har det hållits internutbildning om oegentligheter och korruption under 2024, och en sådan utbildning riktad mot just bredbandsstödet är obligatorisk för nyanställda att genomgå.

PTS har under perioden haft ett etablerat samarbete med Tillväxtverket och Jordbruksverket, som är ansvariga för Europeiska regionala utvecklingsfonden respektive Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling, för att säkerställa att dubbelfinansiering mellan dessa stödprogram och bredbandsstödet inte förekommer.

Återkrav och anmälningar

Hittills har PTS återkrävt stöd i 78 ärenden som beviljats stöd år 2022 och 2023. PTS har inte exakt statistik för hur många av dessa återkrav som beror på felaktig hantering av medel. Under perioden har dock återkrav på grund av villkorsavvikelser skett i några ärenden.

I vissa fall har stödmottagaren även återlämnat stöd frivilligt på grund av att det stödberättigade projektet av olika anledningar inte kunnat genomföras. Den absoluta majoriteten av PTS återkravsärenden under perioden beror emellertid på att det, utan att detta varit PTS avsikt, har varit möjligt att söka stöd i vissa områden trots att det funnits befintlig eller planerad bredbandsutbyggnad där. PTS har genom internt uppföljningsarbete kunnat identifiera och rätta dessa fel, som inte föranletts av stödmottagaren utan av oklarheter i underlaget vid utlysning av stöd.

PTS har under perioden anmält två fall av misstanke om försök till bedrägeri med EU-medel till Ekobrottsmyndigheten. Ett fall år 2023 (Något stöd hade inte utbetalats.) och ett fall år 2024.

4.10 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige

Svenska ESF-rådet är förvaltande och attesterande myndighet för det nationella programmet för Europeiska socialfonden+ 2021 – 2027, det nationella socialfondsprogrammet för tillväxt och sysselsättning ESF 2014 – 2020, fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (FEAD) 2014 – 2020 samt brexitjusteringsreserven (BAR) 2020 – 2023. Inom myndigheten arbetar cirka 140 personer fördelade på åtta kontor runtom i landet och med huvudkontor i Gävle. Den attesterande myndigheten/redovisningsfunktionen är en del av samma offentliga organ som förvaltningsmyndigheten men åtskild i en särskild funktion.

ESF-rådets förvaltande myndighet ansvarar för att programmen genomförs i enlighet med principen om sund ekonomisk förvaltning.

Ekonomisk omfattning

Beviljat stöd i SEK	2022	2023	2024
ESF 2014–2020	1 685 406 470	309 197 079	0
ESF+ 2021–2027	1 319 799 961	1 626 817 371	1 677 488 955
BAR	922 277	313 036 954	0
FEAD	0	0	0

Urval och insatser sker enligt kriterierna för de operativa programmen och genomförs enligt tillämpliga nationella och EU-rättsliga bestämmelser. Myndigheten ansvarar för att hålla samman hela flödet av aktiviteter såsom information, utlysning av medel, beredning av ansökningar, beslut om stöd, granskning av och beslut om utbetalning och avslut av projekt. För att öka Socialfondens lokala förankring finns regionala medel fördelade på åtta regioner. I dessa regioner finns strukturfondspartnerskap som har till uppgift att prioritera mellan valbara projektansökningar.

Antal beslutade stödärenden per år framgår av nedanstående tabell:

Antal beviljade stödärenden	2022	2023	2024
ESF 2014–2020	91	45	0
ESF+ 2021–2027	95	193	180
BAR	8	111	0
FEAD	0	0	0

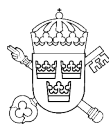
Utbetalda medel i SEK framgår av nedanstående tabell:

Utbetalat stöd i SEK	2022	2023	2024
ESF 2014–2020	2 133 624 989	2 209 557 816	-178 880
ESF+ 2021–2027	0	337 379 847	1 270 997 886
BAR	0	304 785 393	0
FEAD	1 045 389	0	0

Utvecklingsinitiativ

Utifrån rekommendationerna i Europeiska kommissionens vägledning om bedrägeriförebyggande åtgärder har Svenska ESF-rådet byggt upp sitt bedrägeriförebyggande arbete. Detta har resulterat i att en policy för bedrägeribekämpande åtgärder tagits fram inom myndigheten. I policyn framgår att myndigheten tillämpar nolltolerans mot bedrägeri och korruption, att all personal förväntas dela detta åtagande, vilka riskområden som identifierats inom myndigheten och hur myndigheten jobbar med att förebygga, upptäcka och korrigera dessa risker.

De huvudsakliga riskområdena som identifierats inom myndigheten är följande:

- Processerna utlysning, beslut om stöd och beslut om utbetalning.
- Stödmottagarnas genomförande av projekt, med inriktning på offentlig upphandling och arbetskostnader.
- Godkännandet av utbetalningar inom förvaltande myndighet.

När det gäller förebyggande åtgärder har myndigheten arbetat med följande insatser.

- Framtagande av utbildningsmodul för samtliga medarbetare avseende statstjänstemannarollen
- Alla medarbetare har ålagts att genomföra Statskontorets digitala introduktionsutbildning för statligt anställda – Din roll i staten.
- I den upphandlade digitala utbildningsmodulen (LMS-system) har Statskontorets digitala introduktionsutbildning för statligt anställda lagts in och kommer att releasas hösten 2024.

Myndighetens programenhet tar årligen fram verksamhetsspecifika dilemmaövningar som samtliga enhetschefer ska gå igenom med sin personal. Att dessa insatser verkligen har genomförts följs upp i myndighetens verksamhetsuppföljning.

Myndighetens kontrollsystem för att upptäcka oegentligheter omfattar förvaltningskontroller gentemot projekten och insatser enligt myndighetens styrmodell med riskanalys, riskhantering och internkontroll. Myndighetens integrerade IT-system för ärendehantering, som utvecklas kontinuerligt, stödjer vidare arbetet med att förebygga och upptäcka oegentligheter.

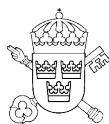
När det gäller korrigerande åtgärder och anmälan vid misstanke om oegentlighet och brott har myndigheten sedan tidigare upprättade styrdokument i form av riktlinje för åtalsanmälan och en policy för bedrägeribekämpande åtgärder.

Myndigheten har en så kallad självbedömningsgrupp med uppdrag att genomföra regelbundna riskanalyser och upprätta handlingsplaner med åtgärder. Utgångspunkten för arbetet är EU kommissionens rekommenderade modell för riskanalys, vilken har anpassats utifrån såväl svenska som myndighetsspecifika förhållanden

Myndigheten har infört en visselblåsarfunktion i enlighet med Lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden med extern mottagare. Det finns även en anmälningsfunktion som hanteras av myndighetens verksjurister och som finns beskriven på myndighetens externa och interna webbplats.

Återkrav och anmälningar

Inom Svenska ESF-rådet rapporterades oriktigheter till OLAF i enlighet med nedanstående tabell

Antal OLAF-anmälningar	2022	2023	2024
ESF 2014–2020	5	0	1
ESF+ 2021–2027	0	0	0
BAR	0	0	0
FEAD	0	0	0

Anmällda EU-bedrägerier

Under perioden 2022 – 2024 har inga anmälningar gjorts.

Återkrav med anledning av felaktig hantering av medel inklusive justeringar av medfinansiering (utan brottsmisstanke)

Antal återkrav	2022	2023	2024
ESF 2014–2020	68	61	6
ESF+ 2021–2027	0	0	0
BAR	0	2	0
FEAD	2	2	0

4.11 Socialstyrelsen

Socialstyrelsen har i uppdrag att fördela medel till kommuner i syfte att höja kvaliteten inom Äldreomsorgen, det så kallade Äldreomsorgslyftet. Genom Äldreomsorgslyftet får personal inom äldreomsorgen möjlighet att studera till bland annat vårdbiträde eller undersköterska på betald arbetstid. Syftet med statsbidraget är att höja kompetensen och gynna kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen på både kort och lång sikt.¹⁶

Äldreomsorgslyftet finansierades helt eller delvis med EU-medel under åren 2020 – 2023 i enlighet med faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF-förordningen)¹⁷ (tabell 1). Socialstyrelsens mål enligt RRF-förordningen är att minst 8 000 personer ska ha påbörjat en utbildning med stöd av EU-medlen under de fyra åren. Inom ramen för uppdraget ska myndigheten säkerställa att EU-medlen använts korrekt och i enlighet med rådande regler och ramverk i RRF-förordningen.¹⁸ Äldreomsorgslyftet omfattar under åren 2020-2023 7 256 750 000 kronor där RRF tillhandahåller 4 576 000 000 kronor.

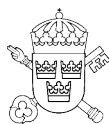
Äldreomsorgslyftet finansiering år 2020 - 2023.

År	Tot. Belopp enl. uppdrag	Rekvirerat belopp	...varav EU-medel
2020	462 750 000 kr	399 425 289 kr	462 000 000 kr
2021	3 394 000 000 kr	3 053 819 365 kr	3 394 000 000 kr
2022	1 700 000 000 kr	1 676 771 198 kr	510 000 000 kr
2023	1700 000 000 kr	1 657 470 295 kr	210 000 000 kr

¹⁶ se regeringsbeslut S2020/05025, S2021/00338 och S2021/08234, S2023/00484.

¹⁷ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF-förordningen)

¹⁸ S2020/05025, S2021/00338 och S2021/08234, S2023/00484, [Sveriges återhämtningsplan](#).

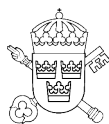
Arbetet med Sveriges Återhämtningsplan hanteras av Socialstyrelsen, Avdelningen för Behörighet och statsbidrag. När uppdraget beslutades utsågs en ansvarig utredare för arbetet. Storleken på arbetsgruppen som hanterat uppdraget har varierat under uppdragsperioden. Som mest har 22 personer arbetat operativt med uppdraget, och utöver det har vi också haft ett nära samarbete med myndighetens Rättsavdelning för kontinuerligt juridiskt stöd samt anlitat konsultstöd i form av ekonomicontrollers. Ansvarig enhetschef leder arbetet och myndighetens ordinarie delegationsordning följs.

Utvecklingsinitiativ

Socialstyrelsen har vidtagit flera åtgärder för att säkerställa en effektiv och korrekt hantering av EU-medlen. Riskanalys är genomförd och myndigheten har tagit fram sex separata rutiner för uppdraget, därtill även checklistor och lathundar för bedömning, platsbesök mm. För att verifiera att 8 000 studenter påbörjat en utbildning enligt regeringsbeslutet för Äldreomsorgslyftet har Socialstyrelsen bland annat inhämtat och granskat utbildningsbeskrivningar, antagningsbevis och personalkostnader. Myndigheten har också begärt in huvudböcker från berörda kommuner i syfte att styrka att medlen gått till korrekta ändamål. Utöver detta har vi även genomfört ett antal platsbesök under hösten 2024, och ytterligare platsbesök kommer att genomföras under hösten 2025 och eventuellt även under våren 2026. I förekommande fall har upphandlade aktörer som utfört äldreomsorg på uppdrag av kommunen granskats vid platsbesöken.

Socialstyrelsen bedömer att relevanta åtgärder för att säkerställa en korrekt hantering är vidtagna samt att myndigheten har beslutande rutiner för att ta omhand eventuella oegentligheter och bedrägerier. Vidare bedömer myndigheten att måluppfyllelsen, om att 8 000 personer studerat inom ramen för Äldreomsorgslyftet, kommer att uppfyllas under uppdragsperioden, dvs. under förutsättning att EU-kommissionen godkänner myndighetens underlag.

Uppdraget har på flera sätt varit utmanande för såväl myndigheten som för de kommuner som tagit emot stöd. Den retroaktiva aspekten, genom att uppdraget om Sveriges återhämtningsplan tillkom två år in i Äldreomsorgslyftet, har varit särskilt försvårande. Det innebar att myndigheten behövde ställa helt nya krav på de kommuner som tagit emot pengar, krav som är långt över våra normala nationella rutiner för uppföljning av riktade statsbidrag. Kommunerna vittnar om att uppdraget bidragit till en omfattande administrativ börda då Socialstyrelsen i omgångar krävt en stor mängd underlag med en hög detaljeringsgrad. Arbetet har även varit förknippat med omfattande kompletteringar och det har varit svårt för kommunerna att lämna underlag i enlighet med EU-kommissionens krav, särskilt i takt med att riktlinjer har förändrats under uppdragets gång.

Socialstyrelsen kan samtidigt se att uppdraget bidragit till att utveckla verksamhetens ordinarie kontrollarbete för riktade statsbidrag. Förutsättningarna hade dock varit betydligt bättre om man från start fördelat pengarna på ett tydligt sätt och inte genom att förändra ett redan gällande regelverk. Likaså att riktlinjer och tolkningar inte ändras under arbetets gång.

Återkrav och anmälningar

Socialstyrelsen har inom ramen för uppdraget fattat beslut om två återkrav, dvs. återkrav för felaktig användning av medlen. Under hösten 2025 och våren 2026 planerar myndigheten ett fortsatt arbete med återkravsutredningar.

Därutöver har vi anmält två fall av misstänkta bedrägerier till Ekobrottsmyndigheten och Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf). De två fall av misstänkta bedrägerier har upptäckts av en kommun som fått EU-medel via Äldreomsorgslyftet åren 2020 och 2022. Kommunen har i samband med återrapportering av medel upptäckt att två av deras privata utförare har erhållit EU-medel via Äldreomsorgslyftet på felaktiga grunder. Kommunen har under december 2024 fått faktureringsunderlag och återbetalat beloppen till Socialstyrelsen.

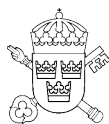
4.12 Statens energimyndighet

Energimyndighetens uppdrag är att leda omställningen till ett hållbart energisystem och en trygg energiförsörjning. Detta innebär att myndigheten ska bevaka, analysera och främja en utveckling där ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet går hand i hand. Myndigheten ger stöd till forskning och utveckling av framtidens energilösningar och ny teknik, och främjar affärsutveckling som gör det möjligt att kommersialisera och sprida innovationer.

Energimyndigheten fick genom Regleringsbrev för 2018 i uppdrag att ansvara för Industriklivet. Industriklivet är sedan 2021 del i den svenska återhämtningsplanen och finansieras av EU:s Facilitet för återhämtning och resiliens (The Recovery and Resilience Facility, RRF).

För att nå Sveriges klimatmål krävs omfattande investeringar i ny teknik som även behöver kommersialiseras. Ny teknik och lösningar som implementeras inom industrin kan bidra till att minska de egna utsläppen. De kan också möjliggöra klimatomställningen genom att skapa förutsättningar för utsläppsminskningar i andra delar av värdekedjan. Denna drivkraft återfinns i regeringsuppdraget Industriklivet. Inom Industriklivet ges bidrag till förstudier, forsknings-, pilot- och demonstrationsprojekt och investeringar inom olika områden.

Inom Industriklivet har myndigheten under åren 2022 – 2024 fattat beslut om stöd till 68 projekt som finansieras genom EU:s Facilitet för återhämtning och resiliens (RRF). Totalt beslutat belopp för de 68 projekten är 2 miljarder kronor varav 1,8 miljarder är

utbetalda. På Energimyndigheten arbetar omkring 15 personer i olika omfattning med Industriklivet (ej heltids årsarbetskrafter).

Utmaningar

En stor utmaning för Energimyndigheten har varit att förutsättningarna kring regelverk och rapporteringskrav för stödet dels inte var klara när uppdraget erhöles, dels har ändrats flera gånger under perioden. Det har gjort det svårt för myndigheten att från start säkerställa att rätt uppgifter samlats in och på rätt detaljnivå. Myndigheten har därför fått lov att belasta stödmottagarna med komplettering av uppgifter i flera omgångar.

En annan utmaning har varit att EU-medel har olika regelverk som inte fungerar tillsammans. Till exempel att RRF inte tillåter dubbelfinansiering medan Kommissionen å sin sida pekar ut RRF som en möjlig samfinansiär av projektet.

Utvecklingsinitiativ

Energimyndigheten har en väl inarbetad finansieringsprocess och hanterar EU-medel inom myndighetens ordinarie finansieringsprocess med kontinuerlig uppföljning av beviljade projekt genom årliga lägesrapporter, ekonomiska redovisningar, slutredovisning och stickprovsrevisioner.

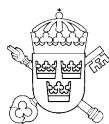
De områden vi särskilt arbetat med att utveckla och förbättra i myndighetens finansieringsprocess och särskilt inom stödet kopplat till Industriklivet-RRF är:

- Utökade kreditupplysningar och kontroller för att göra riskbedömningar kopplat till företagen och företrädare för företagen i samband med beslut om stöd.
- Krav på revisorsintyg för alla projektparter som får mer än 3 miljoner i stöd.
- Utökad antalet revisioner av företag med stöd inom Industriklivet-RRF.

Utöver de mer konkreta åtgärderna och utökade kontroller har vi även identifierat behov av att utveckla myndighetens styrande dokument och rutinbeskrivning för brottsanmälan. Idag är hantering av brottsanmälan omnämnt i delegationsordningen och i myndighetens riskanalys lyfts Industriklivet-RRF fram. Myndigheten ser förbättringsmöjligheter kopplat till styrdokumentationsåtgärder.

Med RRF tillkom även krav på att kunna redovisa verklig huvudman för företagen som beviljas medel inom Industriklivet vilket föranlett fördjupade kontroller av kreditupplysningar av företagen.

I och med att myndigheten erhöles RRF medel ökade möjligheterna för att ge större ekonomiskt stöd till vissa företag har myndigheten infört krav på revisorsintyg i stora projekt samband med varje lägesredovisning/utbetalning.

Det specifika kravet om att redovisa relevanta revisioner som genomförts kopplat till Industriklivet-RRF innebar att myndigheten 2024 gjorde fler revisioner (med extern revisor) av stödmottagare som tagit emot RRF medel.

Återkrav och anmälningar

Energimyndigheten har hittills inte haft anledning att göra några anmälningar, varken till ekobrottsmyndigheten eller EU:s organ OLAF.

Myndigheten kan redogöra för hur många återkrav som hanterats för Industriklivet-RRF 2020 – 2022 men då måste betonas att återkrav inte är lika med ”felaktig hantering” utan dessa återkrav föranleds främst av att projekt avbrutits, förändrats eller kostat mindre. Antalet återkrav visar dock att myndigheten har kontroller kopplade till utbetalningar. Totalt har myndigheten beslutat om återkrav i 20 projekt inom Industriklivet-RRF under åren 2022 – 2024.

4.13 Statens jordbruksverk

Jordbruksverket är Sveriges förvaltningsmyndighet inom jordbruk och fiske. Myndigheten har ett samlat ansvar för att följa och bidra till Sveriges utveckling inom jordbruk, djurhållning, fiske, rennäring, trädgård och landsbygd.

Jordbruksverket arbetar med åtgärder för att motverka bedrägerier och har en arbetsgrupp för bedrägeribekämpning som ansvarar för att hålla samman arbetet för EU-stöden.

Arbetsgruppen arbetar för att öka medvetenheten hos både chefer och medarbetare om risken för bedrägerier.

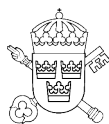
Under aktuell period har arbetsgruppen tagit initiativ till att hålla workshops för att identifiera risker för bedrägerier. Både medarbetare på Jordbruksverket och länsstyrelserna deltog.

På hösten 2023 beslutade generaldirektören en ny strategi för bedrägeribekämpning. Det är Jordbruksverkets inriktning för arbetet för att förebygga, upptäcka samt korrigera oriktigheter och bedrägerier inom EU-stödhanteringen.

Kommissionen har under 2024 presenterat en vägledning för allvarliga brister där skyddet av EU:s finansiella intresse ingår. Jordbruksverket arbetar aktivt med att säkerställa att detta beaktas inom EU-stödhanteringen.

Utvecklingsinitiativ

Under 2024 har arbetsgruppen tagit fram en digital utbildning i det förebyggande bedrägeribekämpningsarbetet för anställda som arbetar med EU-stöd på Jordbruksverket och andra handläggande myndigheter.

Utbildningsinsatsen har lett till ökade kunskaper om bedrägeririsker och hur de kan förebyggas. I november 2024 arrangerade Jordbruksverket en föreläsning om bedrägeribekämpning med föreläsare från Ekobrottsmyndigheten och kommissionen (direktoratet för Jordbruk och EU:s bedrägeribekämpningsbyrå). Uppslutningen till föreläsningen var god både från Jordbruksverket och andra handläggande myndigheter. Arbetsgruppen utbyter löpande information och erfarenheter med kollegor inom andra myndigheter och organisationer, bland annat inom ramen för OLAF, SEFI-rådet och Learning Network (nätverk för cheferna för utbetalningsställena i medlemsstaterna).

4.14 Statens skolverk

Skolverkets uppdrag är att styra och stödja den svenska förskolan, skolan och vuxenutbildningen. Skolverket ansvarar för att ta fram läroplaner, kursplaner och bedömningsstöd, samt följa upp och utvärdera utbildningens kvalitet. Myndigheten ger även information, vägledning och stöd till skolhuvudmän, rektorer, lärare och annan skolpersonal.

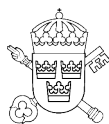
Under 2022 betalade Skolverket ut EU-medel till 47 slutmottagare. Totalt betalade Skolverket ut 435 000 000 kronor. Under 2023 betalade Skolverket ut EU-medel till 47 slutmottagare. Totalt betalade Skolverket ut 66 000 000 kronor.

Flera anställda på myndigheten arbetar med EU-medlen, men ingen jobbar heltid med dessa frågor. Under åren 2022 – 2024 beräknas cirka två FTE arbeta med dessa frågor, men detta är uppdelat på runt 10 olika personer. Det är två handläggare som driver och samordnar arbetet.

Utmaningar

En utmaning var att EU-medlen tilldelades Skolverket retroaktivt. Ansökan för 2022 var redan beslutad när uppdraget om EU-medel tilldelades Skolverket och myndigheten hade därför inte möjlighet att vidta nödvändiga steg *inför* den ansökan utan behövde bygga ut hanteringen under pågående uppdrag.

En annan utmaning var att EU-medlen lades ovanpå ett redan befintligt statsbidrag och delfinansierade det statsbidraget. Villkor i statsbidragsförordningen är inte helt förenliga med kraven som ställs i EU-regelverket. Exempelvis kräver statsbidragsförordningen att kommunerna samverkar och att en ansvarig kommun tar huvudansvar för ansökan och redovisning samt mottar beslut och utbetalning. EU-kommissionen har betraktat samtliga kommuner som slutmottagare, men Skolverket har inte handlingar kopplade till samtliga kommuner utifrån hur statsbidrag är reglerat.

Regelverket för EU-medlen har varit svårgenomträngligt och inte helt tydligt från start. Myndigheten har inte heller någon tidigare erfarenhet av hantering av EU-medel och när Skolverket mottog uppdraget fanns det ingen förförståelse för vilka krav som skulle ställas framöver. Antalet revisioner har ökat över tid och det har varit svårt att resurssätta arbetet. Utifrån den låga kompetens kring EU-regelverk och EU-medel på myndigheten har mycket tid behövt avsättas för att förstå förväntningar och krav.

ESV konstaterade att Skolverkets dokumentation inte var tillräcklig i en revision som genomfördes under 2024. Skolverket har inte haft dokumenterade definitioner av korruption, bedrägeri, intressekonflikter och dubbelfinansiering, vilket har krävts i hanteringen av EU-medel. EU-medlen utgör en mycket liten del av det totala anslaget för statsbidraget och kommunerna har velat lämna tillbaka EU-medlen. Skolverket har därför behövt ha en ”tvingande” hantering vilket har skadat förtroendet för myndigheten.

Utvecklingsinitiativ

Myndigheten har ökat resurssättningen av arbetet kopplat till EU-medlen samt arbetat med att stärka det myndighetsövergripande samarbetet kopplat till EU-medlen och har uppdaterat myndighetens riskområden samt instruktion om hur Skolverket arbetar med riskområden.

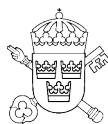
Skolverket har tagit fram en rutin som dels innehåller definitioner av korruption, bedrägeri, intressekonflikter samt dubbelfinansiering, dels innehåller hur vi arbetar med att förebygga, upptäcka samt åtgärda dessa. Åtgärden inleddes under 2024 men beslutades under 2025. Vi har tagit fram en lathund för anmälan till EBM och OLAF. Åtgärden inleddes under 2024 men beslutades under 2025.

Myndigheten har tagit fram en separat prestationskod för RRF-medlen för att kunna särskilja sådana medel i tillämpliga system. Fler har tilldelats behörighet i Statsredovisningssystemet för att säkerställa att ansvariga handläggare genomför rapporteringarna kopplade till EU-medlen, och också kan kvalitetskontrollera inrapporteringar kopplade till EU-medel.

Myndigheten har arbetat med information till slutmottagare via beslut, beslutsbilagor, digitala öppna hus och webbsidan om deras skyldigheter kopplat till att de mottagit EU-medel

Skolverket har också arbetat med bearbetning av ansöknings- och redovisningsformulär samt extra insamlingar från kommunerna för att säkerställa att den får in de uppgifter som ska lämnas givet att myndigheten hanterar EU-medel.

Vidare arbetas med bearbetning av rutiner samt införande av nya kontroller, exempelvis kontroll av de företag kommunerna upphandlar utbildning ifrån.

Extra kontroller av kommunernas redovisningar i samband med betalningsansökan till EU. Beställning av nya data från SCB för att kunna genomföra inrapporteringar kopplade till EU-medel.

Myndigheten har haft en regelbunden dialog med Utbildningsdepartementet för att säkerställa

Myndigheten har tagit fram en sammanställning av andra EU-fonder som lämnades samma period för att kunna kontrollera risk för dubbelfinansiering.

Myndigheten har gått i genom myndighetens definition av korruption, bedrägeri, intressekonflikter och dubbelfinansiering samt arbetat med att förtydliga definitionerna och säkerställa att de omhändertas i rutinerna för handläggningen av EU-medel.

Skolverket har tagit fram en rutin för att förebygga, upptäcka och åtgärda korruption och korruptionsförsök, bedrägeri och bedrägeriförsök, intressekonflikter samt dubbelfinansiering. Skolverket har även en lathund för inrapportering till EBM och OLAF. En sådan anmälan beslutas av Skolverkets säkerhetschef, vilket kommer framgå av Skolverkets arbetsordning från och med juli 2025.

Återkrav och anmälningar

Skolverket har inte anmält något ärende till OLAF under perioden. Skolverket har inga rapporterade oegentligheter. Skolverket har inte anmält några EU-bedrägerier under perioden.

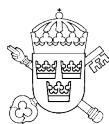
Skolverket utreder bedrägeri kopplat till en slutmottagare som mottog statsbidrag under åren 2022 och 2023.

4.15 Tillväxtverket

Tillväxtverket ansvarar för att förvalta delar av EU:s struktur- och investeringsfonder i Sverige, med särskilt fokus på den Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Fonden för en rättvis omställning (FRO). Under programperioden 2021–2027 hanterar Tillväxtverket följande program;

- Åtta regionala program
- Ett nationellt regionalfondsprogram
- Interreg-programmet Öresund-Kattegat-Skagerrak (ÖKS)
- Fonden för en rättvis omställning

Programmen syftar till att främja hållbar utveckling, stärka sysselsättningen och minska regionala skillnader inom EU.

Regionalfondsprogrammen finansierar även riskkapitalfonder för att främja kapitalförsörjning till innovativa företag i tidiga skeden. Investeringarna är tidsbegränsade och revolverande, vilket betyder att eventuella vinster återbetalas till fonden.

Fonden för en rättvis omställning är riktad mot industrier och regioner med mycket höga i koldioxidutsläpp. Fonden investerar i ny klimatsmart och resurseffektiv teknik samt kompetenshöjning för anställda. Fonden startade 2021 och pågår fram till 2030.

Under 2022 - 2024 har Tillväxtverket arbetat operativt både med gamla och nya programperioden. Regionalfondsprogrammen 2014 - 2020 avslutades hösten 2023 och de sista ansökningarna om utbetalningar hanterades av Tillväxtverket i början av 2024, se tabell, avrundat till miljonbelopp.

Beviljade belopp och antalet projekt. **Utbetalt belopp**

EU-fonder 2014 – 2020	2022	2023	2024
Regionalfondsprogrammen	1255 mnkr	1 260 mnkr	107 mnkr
Interreg ÖKS	21 meur	15 meur	2 meur

EU-fonder 2021 – 2027	2022	2023	2024
Regionalfondsprogrammen	233 mnkr (28 st)	2721 mnkr (331 st)	1191 mnkr (229 st)
Interreg ÖKS	36 meur (19 st)	37 meur (29 st)	16 meur (17 st)
FRO	94 mnkr (7 st)	252 mnkr (16 st)	956 mnkr (11 st)

EU-fonder 2021- 2027	2022	2023	2024
Regionalfondsprogrammen	-	254 mnkr	571 mnkr
Interreg ÖKS	-	1 meur	14 meur
FRO	1 mnkr	27 mnkr	66 mnkr

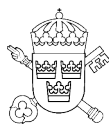
Riskkapitalfonder (finansieringsinstrument)

Programperioden 2007 – 2013 avslutades i september 2023 och genererade cirka 450 miljoner kronor tillbaka till staten. Totalt har cirka 70 % av den statliga finansieringen återförts genom återinvesteringar och försäljningar.

För programperioden 2014 – 2020 omfattade investeringarna 1 358 miljoner kronor i åtta regionala fonder samt 1 038 miljoner kronor i två nationella satsningar (Gröna fonden och Swedish Venture Initiative). Under 2023 gick samtliga fonder över i förvaltningsfas med möjlighet till nyinvesteringar.

Inför programperioden 2021 – 2027 har Tillväxtverket upphandlat fondförvaltning för åtta regionala och ett nationellt projekt till ett värde av 1,65 miljarder kronor.

Tillväxtverket har som förvaltande myndighet för Regionalfonden och FRO ansvar för att förebygga, upptäcka och korrigera oriktigheter samt återkräva felaktigt utbetalda medel. I

samband med uppstarten av programperioden 2021 - 2027 har Tillväxtverket gjort en översyn av hela stödmedelsprocessen, gjort systemförbättringar samt stärkt samordningen av genomförandet inom hela myndigheten.

Tillväxtverket har bildat en ledningsgrupp och en operativ styrgrupp för förvaltande myndighet, där alla berörda avdelningar och enheter ingår, samt ett gemensamt sekretariat som stöttar förvaltande myndighet i deras arbete. Den nya strukturen för förvaltande myndighet ger förutsättningar att ytterligare stärka den interna styrningen och kontrollen på Tillväxtverket.

Tillväxtverket arbetar i allt större utsträckning med processövergripande riskanalyser, bland annat genomförandet av EU-programmen 2021 – 2027 samt bedömning av interna och externa risker för korruption. Arbetet mot korruption och oegentligheter bevakas och hanteras på övergripande nivå i den myndighetsövergripande riskanalysen. Riskbedömningarna fördjupas sedan i underliggande riskanalyser kopplat till specifika processer.

Ett särskilt fokus i arbetet med bedrägeribekämpning har legat på att tidigt upptäcka och motverka oegentligheter, korruption samt felaktiga inköp och upphandlingar. Tillväxtverket har sett över granskningsmetodiken och intensifierat kontrollerna tidigt i processen. Ett nytt handläggarstöd för hela stödmedelsprocessen har tagits fram.

Utvecklingsinitiativ

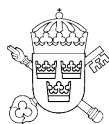
År 2023 genomfördes ett brett och strukturerat arbete med att kartlägga korruptionsrisker kopplade till Tillväxtverkets verksamhet för att få en samlad bild av riskerna. Utgångspunkten var i Statskontorets metodstöd för analys av korruptionsrisker.

Under 2023 - 2024 genomförde Tillväxtverket flera riskreducerande åtgärder mot bedrägerier och oegentligheter, till exempel förbättrad process vid anställning, avvikelserapportering inom stödmedelsprocessen samt produktion av information och stödmaterial.

Tillväxtverket har tagit fram Etiska principer som ett komplement till övriga interna styrdokument. Principerna beskriver de förhållningssätt som alla medarbetare måste känna till och följa.

Från 2022 och framåt har Tillväxtverket drivit ett omfattande arbete för att höja den förvaltningsrättsliga kompetensen på myndigheten. Medarbetarna har genomfört flera obligatoriska utbildningsinsatser inom bland annat statlig värdegrund, korruption och jäv, samt granskning av upphandling och inköp. Tillväxtverket har även genomfört utbildningar inom statsstöd, insiderinformation, samt hur man förebygger ekonomiska brottslighet.

År 2022 lanserade myndigheten en intern visselblåsarkanal. Kanalen är ett viktigt verktyg för att upptäcka och motverka missförhållanden och oegentligheter i verksamheten.

Under 2022 - 2024 har Tillväxtverket vidtagit flera förbättrande åtgärder i stödärendesystemet Min Ansökan/NYPS. Ett exempel är införandet av ett integrerat centralt register av organisationsdata. Detta register hämtar automatiskt offentlig information om organisationer och företag och verifierar deras betelsätt, såsom bankgiro och plusgiro, genom kontroller mot externa tjänster. Genom denna lösning har myndigheten kunnat effektivisera sina kontroller och säkerställa att uppgifter är korrekta redan vid ansökningstillfället.

Tillväxtverket har även infört en mer strukturerad datainsamling från projekten, vilket möjliggör systematiska och effektivare kontroller av projektredovisningar. Detta gör det möjligt att till viss del upptäcka dubbelrapportering av kostnader och därmed motverka dubbelfinansiering inom ERUF och FRO.

Under 2022 testade Tillväxtverket EU-kommissionens riskvärderingsverktyg Arachne på ett antal projekt, som ett eventuellt framtida komplement till befintliga kontrollsystem.

Tillväxtverket är aktiv i flera nationella och internationella nätverk med inriktning på bedrägeribekämpning. Inom myndighetsnätverket MUR initierade Tillväxtverket ett arbete för kontroll av EU:s sanktionslista år 2022.

Återkrav och anmälningar

Programperiod 2014 – 20120 (Belopp avrundade till heltal)

År	Antal ärenden	Belopp
2022	4	143 620 kr
2023	8	375 398 kr
2024	7	277 642 kr

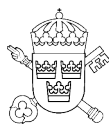
Programperiod 2021 - 2027

År	Antal ärenden	Belopp
2022	-	-
2023	-	-
2024	1	43 807 kr

Anmällda EU-bedrägerier

År	Antal ärenden
2022	1
2023	2
2024	0

Antal återkrav

Programperiod 2014 - 2020

År	Antal ärenden
2022	20
2023	17
2024	20

Programperiod 2021 - 2027

År	Antal ärenden
2022	0
2023	0
2024	5

4.16 Trafikverket

Trafikverket har i regeringsuppdrag (enligt regeringsbeslut I2021/02532) att delta i genomförandet av Sveriges återhämtningsplan, RRF (Recovery and Resilience Facility).

De åtgärder som ingår i Trafikverkets område ”Grön återhämtning – Järnvägssatsning” ska leda till att den svenska järnvägen uppgraderas för att få fler människor och företag att använda järnvägen som transportmedel. För det hade Trafikverket anslag om totalt 1,5 miljarder kronor under perioden 2021 – 2023 varav 770 miljoner kronor användes.

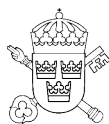
Ursprungligen avsåg satsningen tre mål och ett delmål, men genom regeringsbeslut den 24 aug 2023 (Fi2023/02294) togs ett mål och delmålet bort från återhämtningsplanen. Kvar var satsning på åtgärder inom spår- och växelbyten på två områden i Sverige.

Utmaningar

Trafikverket bedriver ett kontinuerligt och omfattande arbete med riskanalyser och förebyggande åtgärder i syfte att motverka förekomsten av oegentligheter inom myndigheten.

Trafikverket arbetar aktivt med att hålla frågan kring oegentligheter levande, bland annat genom information på intranätet. Rutiner och arbetssätt ses regelbundet över och anpassas i enlighet med nya eller reviderade föreskrifter.

Genomförandet av åtgärderna i RRF genomfördes initialt i ordinarie verksamhet inom verksamhetsområde Underhåll. En betydande utmaning för Trafikverket har varit att förutsättningarna avseende tillämpligt regelverk och rapporteringskrav för RRF inte var fullt klarlagda vid projektets start, och har dessutom ändrats vid upprepade tillfällen under projektperioden. Detta har medfört svårigheter att redan från början säkerställa att relevant information inhämtas på korrekt nivå. I vissa fall har instruktioner reviderats eller tillkommit först efter det att åtgärder slutförts, vilket har föranlett behov av justeringar i efterhand.

Förbättringsområden för att förebygga, upptäcka och vidta åtgärder mot misstanke om felaktig användning av EU-medel?

Trafikverket har en väl etablerad process, vilket fortlöpande uppdateras i takt med att nya riktlinjer och instruktioner träder i kraft. Processen omfattar en kontinuerlig uppföljning av beviljade projekt genom lägesrapporter, ekonomiska redovisningar samt slutredovisning.

Trafikverket granskades av Ekonomistyrningsverket med iakttagelser och rekommendationer om att säkerställa att bland annat samtliga fyra definitioner (korruption, bedrägeri, intressekonflikter och dubbelfinansiering) är anpassade också till relevant EU-regelverk samt att styrande dokumentation och rutinbeskrivningar är lätt tillgängliga för de medarbetare som arbetar med dessa frågor. Mot bakgrunden av dessa iakttagelser har myndigheten riktat särskild uppmärksamhet mot att vidareutveckla och anpassa dokumentation och rutiner utifrån gällande regelkrav och instruktioner. Som en del av detta arbete har ett sammanställt styrdokument tagits fram, TRV 2022/12338 Dokumentation av styrning i Trafikverket för RRF.

Vidare har Trafikverket:

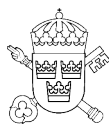
- uppdaterat och tillgängliggjort dokumentation och rutiner för chefer, medarbetare och konsulter,
- förtydligat rutiner för anmälan av misstänkta oegentligheter, inklusive information om visselblåsarfunktioner och rapporteringsvägar till OLAF, som nu tydligt framgår på både myndighetens webbplats och intranät.

Planering av en ny nationell funktion, Sund konkurrens, inleddes 2024 och funktionen ska etableras den 1 mars 2025 inom central funktion Juridik och planprovning.

Funktionen ska verka för att konkurrensen ska vara rättvis och motverka fusk. Fokus ska vara hanteringen av Trafikverkets upphandlade verksamhet, och till uppgifterna hör att:

- Genomföra förebyggande utbildningsinsatser och stöd.
- Samordna aktiviteter med andra intressenter t.ex. Byggföretagen och rättsvårdande myndigheter.
- Genomföra förebyggande analyser och uppföljningar.
- Utredda misstänkta oegentligheter och missförhållanden.

Genom dessa åtgärder bedömer Trafikverket att medvetenheten om, och kontrollerna av, hantering av EU-projekt har stärkts hos såväl chefer som medarbetare och konsulter. Den sammanställda dokumentationen utgör en central utgångspunkt för det fortsatta arbetet med att säkerställa hanteringen av EU-finansierade projekt.

Återkrav och anmälningar

Trafikverket har hittills inte haft anledning att göra några anmälningar, varken till Ekobrottsmyndigheten eller EU:s organ OLAF, vilket begränsar vårt svar till noll på frågorna av antal anmälningar till olika instanser.

4.17 Tullverket

Tullverket övervakar och kontrollerar varuflödet in och ut ur Sverige, att korrekta tullavgifter, skatter och andra avgifter betalas in samt att regler för in- och utförselrestriktioner följs.

Tullverket roll skiljer sig mot andra deltagande myndigheter i SEFI-rådet. Där andra aktörer i rådet ansvarar för utbetalningar av EU-medel består Tullverkets uppdrag istället av att inhämta medel till EU-budgeten. Det gör myndigheten genom att säkerställa en korrekt uppbörd av tullavgifter vid import av varor till den gemensamma marknaden.

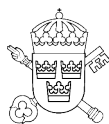
Under perioden 2022 – 2024 har Tullverket debiterat 527,2 miljoner kronor i ytterligare tullavgifter till följd av genomförda kontroller, vilket motsvarar betalningar om 395,4 miljoner kronor till EU. Debiteringarna avser huvudsakligen felaktigt debiterade importers samt varor som inte har deklarerats. Beloppet kan inte jämföras direkt med vad som rapporterades 2019 – 2021 då det tidigare deklarerade beloppet inte gjorde skillnad mellan tullavgifter och andra avgifter som punktskatter.

Utvecklingsinitiativ

Nya IT-system har tagits i drift under de gångna åren vilka möjliggör bättre teknisk riskhantering och ger tillgång till mer information i tulldeklarationerna än tidigare. Tullverket har nyligen inrättat och rekryterat personal till en särskild arbetsgrupp vars fokus är på arbete mot kriminell ekonomi. Arbetsgruppen ska även stötta övriga avdelningar att inkludera arbetet mot kriminell ekonomi i den dagliga driften.

Under perioden har riksdagen beslutat om nya befogenheter till myndigheten och en ny befogenhetslag har trätt i kraft som bättre samlar myndighetens befogenheter.

Tullverket har jobbat intensivt med förebyggande arbete på flera fronter. Det har gjorts via ett långvarigt arbete med nätverket Samverkan mot tullbrottslighet men även genom att införa djupare dialoger med näringslivet och proaktivt arbete där företag informeras om hur de ska hantera sin tullverksamhet rätt och hur de kan utnyttjas som brottsverktyg i den kriminella ekonomin. Myndigheten har även medverkat i tv-serien gränsbevakarna Sverige vilken har bidragit till att öka allmänhetens kunskap om regler för in- och utförsel.

Tullverket samverkar med Kronofogden och Skatteverket för att säkerställa att obetalda tullar drivs in och kan betalas till EU. Vid fordringar där gäldenären är etablerad i utlandet använder Tullverket sig, via Kronofogden, av samarbetsavtal med ett flertal länder.

Under 2024 anslöt Sverige till den Europeiska åklagarmyndigheten EPPO, vilka har mandat att genomföra brottsutredningar som omfattar tullavgifter. Samarbetet är ännu i sin linda men inledande möten hölls under 2024.

Utöver dessa samarbeten deltar Tullverket i ett flertal andra, bland annat inom ramen för

- Polis- och Tullsamarbete i Norden (PTN)
- Europolsamarbetet, European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats (Empact)
- Sverige mot organiserad brottslighet (Smob)
- Myndighetssatsningen mot organiserad brottslighet
- Regeringsuppdraget om förstärkt internationellt samarbete mot organiserad brottslighet.

Tullverket följer ett EU-gemensamt regelverk där oegentligheter och oriktigheter som omfattar tullavgifter över 10 000 EUR ska rapporteras till EU:s antibedrägeribyrå OLAF via systemet OWNRES.

Under perioden 2022 - 2024 har Tullverket rapporterat följande antal ärenden.

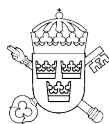
År	Antal
2022	201 oegentligheter
2023	283 oegentligheter
2024	246 oegentligheter och 1 bedrägeri

De vanligaste feltyperna är felaktig klassificering, inkorrekt deklarerat värde, och fel relaterade till antidumpnings- och utjämningsstullar.

Inom EU finns även ett webbaserat system som ger OLAF och medlemsstaterna möjligheten att snabbt och enkelt meddela varandra och utbyta information om identifierade risker avseende undandragande av tullavgifter eller bedrägerier. Tullverket har under 2022–2024 tagit ett eget initiativ till att skicka ut 13 st. meddelanden och har också arbetat aktivt med erhållna meddelanden från OLAF och övriga medlemsstater.

Återkrav och anmälningar

Tullverket har under perioden 2022 – 2024 upprättat 27 st. brottsanmälningar relaterat till undandragna tullavgifter överstigande 10 000 €. En av dessa anmälningar har lett till åtal och fällande dom i tingsrätten. Domen har överklagats av den åtalade (juli 2025).

4.18 Universitetskanslersämbetet (UKÄ)

UKÄ, Universitetskanslersämbetet, har i uppdrag att granska, följa upp och utvärdera kvaliteten i högre utbildning, bedriva tillsyn över universitet och högskolor, samt samla in och analysera officiell statistik inom högskolesektorn.

Sedan 2021 har UKÄ även i uppdrag att vidta nödvändiga åtgärder för att den del av Sveriges återhämtningsplan som avser åtgärden resurser för att möta efterfrågan på utbildning vid universitet och högskolor ska kunna genomföras.

Syftet med åtgärden är att möjliggöra fler utbildningsplatser för helårsstudenter, möta behoven av utbildning som leder till jobb, förbättra välfärden samt bidra till ökad konkurrenskraft för svenskt näringsliv. Ett utökat antal utbildningsplatser främjar också den digitala omställningen genom att öka den digitala kompetensen och tillgången till personer med specialistkompetens.

Projektgruppen vid myndigheten består av projektledare, en projektmedarbetare och beställare eller ansvarig chef. Gruppen har också ytterligare resurser vid behov, såsom medarbetare från juridiska avdelningen som bistår vid bland annat uppdragets riskanalys

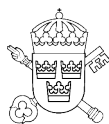
Utvecklingsinitiativ

Under uppdragets gång har UKÄ genomfört flera åtgärder som syftar till att säkerställa att både myndigheten och lärosätena uppfyller EU:s krav om sund ekonomisk förvaltning. Med hjälp av konsultstöd tog UKÄ under 2023 fram definitioner på begreppen korruption, bedrägeri, dubbelfinansiering och intressekonflikt som lever upp till EU-lagstiftningen. Definitionerna spreds på myndigheten dels genom information på ett personalmöte, dels genom att de publicerades på UKÄ:s webbplats. I samband med att de nya definitionerna togs fram uppdaterades även UKÄ:s interna riktlinjer om att förebygga korruption och bedrägeri.

I enlighet med UKÄ:s uppdrag att stödja de lärosäten som deltar i åtgärden spreds de nya definitionerna till lärosätena i samband med ett utbildningstillfälle i december 2023.

Lärosätena har även fått information om hur de bör gå tillväga för att anmäla misstänkt oegentlighet med EU-medel till Olaf och EBM. Informationen om anmälan av brottsmisstanke finns också publicerad på UKÄ:s webbsida, vilket lärosätena har informerats om.

I samband med arbetet med de nya definitionerna av korruption, bedrägeri, intressekonflikter och dubbelfinansiering har UKÄ även uppdaterat sin riskanalys för uppdraget. Riskerna

kretsar främst kring risken för misstag i form av att en felaktig siffra rapporteras av UKÄ eller ett lärosäte, eller att ett lärosäte inte uppger eventuella brister i sin förvaltningsförklaring. För att minimera riskerna har UKÄ regelbundet informerat lärosätena om EU:s krav och vikten av att rapportera all information till myndigheten. Sedan 2024, när UKÄ och lärosätena fick en ändring av uppdraget om återhämtningsplanen, bjuds även lärosätena in till ESV:s informationsmöten vilket myndigheten bedömer ytterligare minskar risken för misstag och fel i rapporteringen.

Ytterligare åtgärder som myndigheten har genomfört på myndigheten omfattar en ny rutin för hur vi rapporterar uppgifter om slutmottagare och en rutin för hur myndigheten drar lärdom av eventuella inträffade incidenter.

UKÄ har även analyserat och utvärderat myndighetens förutsättningar för att ansluta till riskbedömningsverktyget Arachne.

Utöver information om de dokument som lärosätena förväntas lämna till UKÄ i samband med de årliga rapporteringarna har myndigheten även regelbundet informerat om kravet att synliggöra finansieringen via EU-emblemet. UKÄ kontrollerar varje halvår att alla lärosäten som mottar RRF-medel har emblemet på sin hemsida enligt instruktion. Här tog UKÄ inledningsvis hjälp av konsultfirman Sweco som utredde kraven för synliggörande och lärosätenas behov för att kunna leva upp till kraven.

Återkrav och anmälningar

Varken UKÄ eller något lärosäte har hittills rapporterat några oegentligheter med RRF-medel, varför inga anmälningar till EBM eller Olaf har gjorts.

4.19 Verket för innovationssystem (Vinnova)

Vinnovas uppdrag är att stärka Sveriges innovationsförmåga för att bidra till hållbar tillväxt. Vinnova stimulerar samarbeten där kunskap och kompetens från olika håll kan mötas för att lära av varandra. Genom Vinnovas stöd får företag och organisationer möjlighet att experimentera och testa nya idéer innan de blir lönsamma.

Varje år satsar Vinnova ungefär 3,5 miljarder kronor på forskning och innovation. Cirka 25 miljoner årligen kommer från EU:s budget och ungefär 15 personer arbetar med finansiering kopplad till detta i runt 50 projekt.

Utvecklingsinitiativ

Bättre samordning inom myndigheten och över myndighetsgränser. Ökad kontroll av bidragsmottagare innan beslut fattas. Samordning och bättre kontroll skulle i många av problemärendena kunnat ha förebyggt eller förhindrat felaktigheter.

Under perioden har Vinnova utvecklat gemensamma arbetssätt med tydligare delegationsordning. Automatiska kontroller i våra system, automatiska kreditkontroller och tydlig markering/spärr av undermåliga organisationer i syfte att öka effektiviteten när det gäller att förebygga, upptäcka, utreda och vidta åtgärder vid misstanke om felaktig användning av EU-relaterade medel.

Återkrav och anmälningar

Under perioden har Vinnova inte gjort några brottsanmälningar däremot har myndigheten beslutat om 11 återkrav riktade till stödmottagare.

4.20 Vetenskapsrådet

Vetenskapsrådet är en statlig forskningsfinansiär som finansierar forskning, forskningsstödjande verksamhet och forskningsinfrastruktur inom alla vetenskapsområden.

Totalt utbetald forskningsfinansiering samt finansieringskällor under 2022 - 2024 framgår i tabellen nedan:

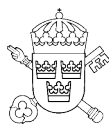
Utbetald forskningsfinansiering (miljoner kronor) ¹⁹	2022	2023	2024
Totalt utbetalt stöd per år	8 055	8 090	8 548
<i>Varav anslagposter</i>	7 898	7 942	8 424
<i>Varav externa medel</i>	157	148	124
Varav EU-finansiering (av externa medel)	20	16	17

De bidrag som utbetalats med EU-finansiering under de aktuella åren härrör från både nuvarande och föregående programperioder (2014 - 2020 och 2021 - 2027).

Det är bara forskare anställda av en godkänd medelsförvaltare som kan söka bidrag från Vetenskapsrådet. Godkända medelsförvaltare är oftast svenska universitet eller högskolor, men andra organisationer kan också godkännas om de bedriver sådan forskning eller forskningsstödjande verksamhet som Vetenskapsrådet har i uppdrag att finansiera och dessutom uppfyller fastställda kriterier²⁰. Medel från Vetenskapsrådet får endast användas för icke-ekonomisk verksamhet.

¹⁹ [Vetenskapsrådets årsredovisning 2024.pdf](#)

²⁰ [Vem kan söka bidrag? - Vetenskapsrådet](#)

Antal ansökningar och beviljade bidrag	2022	2023	2024
Antal behandlade ansökningar	5 289	5 684	5 898
Antal beviljade bidrag	1010	1076	874
<i>Varav antal med EU-finansiering</i>	<i>6</i>	<i>24</i>	<i>13</i>

Bidrag som beviljas redovisas genom en årlig ekonomisk rapport, utöver vetenskapliga rapporter. Alla ekonomiska rapporter granskas och med hjälp av stickprover görs en fördjupad granskning på 10% av bidragen.

Återkrav och anmälningar

Under de år som EU-finansiering ingått som en del av Vetenskapsrådets utbetalda forskningsmedel har myndigheten inte gjort några rapporteringar om oegentligheter eller anmälningar om EU-bedrägerier.

4.21 Ekobrottsmyndigheten

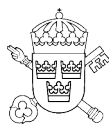
Ekobrottsmyndigheten har i uppdrag att arbeta för att skydda EU:s finansiella intressen i Sverige enligt 6, 9§ 2, 13, och 13a §§ förordningen (2015:744) med instruktion för Ekobrottsmyndigheten.

Som följer av avsnitt 5 nedan så ansvarar Ekobrottsmyndigheten för att utreda och lagföra misstankar om bedrägerier – inklusive subventionsmissbruk – riktade mot EU:s finansiella intressen. Myndigheten utreder och lagför även vissa tullbrott och mervärdesskattebrott.

Ekobrottsmyndigheten har enligt 6 § i sin instruktion ett ansvar för samordningen av de nationella åtgärderna mot bedrägerier, missbruk och annan oegentlig och ineffektiv hantering och användning av EU-relaterade medel i Sverige. Därtill ansvarar myndigheten för SEFI-rådets kanslifunktion och är ständig ordförande för rådet.

Ekobrottsmyndigheten är sambandscentral för bedrägeribekämpning i frågor om OLAF:s utredningar i Sverige. Sambandscentralen benämns Anti Fraud Coordination Service (AFCOS) och är den initiala kontaktpunkten när OLAF inleder utredningar i Sverige. Under perioden har Ekobrottsmyndigheten mottagit tre begäran om assistans, medverkat vid två kontroller på plats och mottagit en rekommendation från OLAF om att vidta rättsliga åtgärder i ett ärende.

Ekobrottsmyndigheten är behörig myndighet att genom en extern rapporteringskanal ta emot, följa upp och lämna återkoppling på rapporter om missförhållanden enligt lagen (2021:890) om missförhållanden (visselblåsarlagen) inom områdets EU:s finansiella intressen när det avser bedrägeribekämpning. Under perioden 2022 - 2024 har myndigheten mottagit

sammanlagt 19 rapporter från huvudsakligen enskilda personer som anmäler ett missförhållande de kommit i kontakt med i ett arbetsrelaterat sammanhang.

Ett av myndighetens kärnuppdrag är brottsförebyggande arbete och flera aktiviteter, bl.a. utbildningsinsatser, har genomförts under perioden för att höja medvetenheten hos förvaltande och utbetalande myndigheter om hur kriminella genom att använda företag erhåller EU-medel på felaktiga grunder eller använder sådana medel till annat än de är avsedda för.

Under 2024 har Ekobrottsmyndigheten särskilt uppmärksammat den ökade brottsligheten kopplad till start up bolag i inkubatormiljöer och science parks, dvs. innovativa samhällssektorer. Myndigheten har deltagit på Sveriges innovationsriksdag och har inlett samarbeten också med andra myndigheter än SEFI-rådets medlemmar och som är delaktiga i hanteringen av EU-medel i Sverige.

5. Anmällda EU-bedrägerier 2022 – 2024

Utredning av EU-bedrägerier

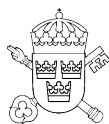
Enligt förordningen (2015:744) med instruktion för Ekobrottsmyndigheten handläggs vid myndigheten så kallade EU-bedrägerier, d.v.s. ärenden som avser bedrägeri, ringa bedrägeri och grovt bedrägeri enligt 9 kap. 1 - 3 §§ brottsbalken, om gärningen rör EU:s finansiella intressen. Vidare handläggs subventionsmissbruk enligt 9 kap. 3b § brottsbalken.

Med anledning av Sveriges anslutning till den Europeiska åklagarmyndigheten (EPPO) gäller dock sedan januari 2025 att utredningar avseende brott mot EU:s finansiella intressen normalt hanteras av EPPO. Det gäller för misstänkta brott begångna efter den 19 juli 2024 och misstänkta brott som påbörjats före den 19 juli men som är pågående.

Enligt SEFI-rådets anmälningspolicy ska en anmälan om misstänkt brott bör göras så snart det finns anledning att anta att brott enligt ovan nämnda bestämmelser föreligger. Någon lagstadgad skyldighet att anmäla sådana brott finns dock inte i Sverige.

Vid Ekobrottsmyndigheten utreds och lagförs EU-bedrägeriärenden samlat vid en ekobrottskammare i Stockholm. Genom att ansvaret vilar på en kammare och på särskilda utredare, revisorer och åklagare uppnås en ökad och samlad kompetens, ett effektivare utredningsarbete och en enhetligare rättstillämpning. De myndigheter som anmäler brott får också en mottagare, vilket är till fördel för både anmälaren och för Ekobrottsmyndigheten.

EPPO:s åklagare i Sverige är samlokaliserade med Ekobrottsmyndigheten och kan vid sina utredningar begära biträde av Ekobrottsmyndighetens utredningsresurser.

Anmälningar om brott

Under perioden inkom totalt 32 anmälningar om misstänkta brott mot EU:s finansiella intressen till Ekobrottsmyndigheten, vilket är i paritet med föregående rapporteringsperiod då det inkom 35 anmälningar. Normalt rör anmälningarna bedrägeri, försök till bedrägeri och subventionsmissbruk.

År	Antal
2022	6
2023	14
2024	12

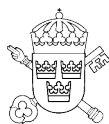
De flesta anmälningarna avser strukturfondsstöd och jordbruksstöd men det har också inkommit anmälningar avseende stöd lämnade enligt den svenska återhämtningsplanen. Anmälare är förvaltande, attesterande, utbetalande och revisionsmyndigheter, OLAF samt privatpersoner. Inga åtal har väckts under perioden men myndigheten har meddelat ett strafföreläggande. Vid utgången av 2024 pågår förundersökning i elva ärenden.

Slutsatser av inkomna brottsanmälningar

Antalet anmälningar avseende misstänkta EU-bedrägerier till Ekobrottsmyndigheten har sedan 2001 varierat mellan fem och 36 per år. Antalet anmälningar har varierat över tid med en topp 2004 – 2005. Det är dock fortfarande så få anmälningar att det inte är möjligt att dra några särskilda slutsatser kring modus av dessa. Däremot är anmälningarna ofta oklara över vad som är det misstänkta brottet. Som konstaterades i den lägesbild som redogjordes för i rådets förra verksamhetsrapport finns det anledning anta att många identifierade fel som konstateras av myndigheter som också kan vara misstänkta brott inte anmäls till Ekobrottsmyndigheten.

6. Slutsatser – skyddet av EU:s finansiella intressen i Sverige

Som har beskrivits ovan har EU en omfattande budget som finansieras genom årliga inbetalningar från medlemsstaterna. Ansvaret för att förvalta och kontrollera stora delar av dessa stöd delas av EU-kommissionen och av nationella myndigheter i medlemsstaterna. Det delade ansvaret ställer långtgående krav på att de svenska myndigheter som ansvarar för hanteringen av EU-medel i Sverige har effektiva säkra system, rutiner och styrdokument för att förebygga, upptäcka, utreda och motverka oegentligheter. Sådana rutiner och system ska inte bara svara mot svenska krav utan också uppfylla de krav som EU:s budgetförordning ställer på de aktörer som hanterar medel ur EU:s budget. Dessa krav kan ibland vara mer långtgående än svenska regler om än skyddsändamålen är jämförbara. Det är därför mycket betydelsefullt att svenska myndigheter medvetandegör både svenska och EU-rättsliga krav på hantering av EU-medel hos berörda medarbetare. I det sammanhanget bör särskilt

uppmärksammas att flera av de myndigheter som medverkat i genomförandet av den svenska återhämtningsplanen mött med problem och utmaningar förenade med det retroaktiva genomförande av den svenska återhämtningsplanen. Särskilt avseende att tillämpliga krav från EU på hur ärenden måste handläggas inte var tydliga från början och att myndigheterna därför tvingades att utveckla och förändra rutiner och processer parallellt med att de också handlade ärenden om stöd.

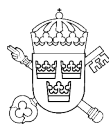
Rådet har också uppmärksammat en tydlig trend mot att EU-stöd framgent kommer att kontrolleras och utvärderas mot mål- och resultatuppfyllelse i stället för mot stödberättigande kostnader. Därmed kommer EU sannolikt fokusera mer på hur nationella myndigheter arbetar för att skydda EU:s finansiella intressen och vilka processer och styrdokument de använder för detta avseende än på kostnadsuppföljning. SEFI-rådet kommer att aktivt verka för att medvetandegöra detta behov hos medlemsmyndigheterna.

I syfte att säkerställa en korrekt hantering av EU-medel har SEFI-rådets medlemsmyndigheter under många år var för sig och tillsammans byggt upp ett skydd för EU:s finansiella intressen. Som ett komplement till det förebyggande arbetet krävs också kapacitet hos myndigheterna för att upptäcka brott och att rättsväsendet kan utreda misstänkta oegentligheter och i slutänden lagföra personer som begått brott. SEFI-rådet kommer att aktivt verka för att medvetandegöra detta behov hos medlemsmyndigheterna

Att aktivt arbeta med brottsförebyggande åtgärder, åtgärder som kan möjliggöra upptäckt av fel och oegentligheter och med att anmäla brott är viktiga förutsättningar för ett effektivt skydd av EU-medel. Under perioden har samtliga myndigheter i rådet kraftsamlat, utvecklat och stärkt sina interna rutiner och processer i dessa avseenden. Det arbete som bedrivs inom ramen för SEFI-rådet syftar till att möjliggöra en sådan utveckling.

Att SEFI-rådet är ett forum för informations- och erfarenhetsutbyte för berörda myndigheter främjar myndigheternas arbete. Inom ramen för SEFI-rådet har medlemsmyndigheterna delat interna styrdokument med varandra, informerat om goda exempel och deltagit i utbildningsinsatser så att särskilt rådets nya myndigheter snabbt kunnat dra nytta av de erfarenheter och det utvecklingsarbete som övriga myndigheter gjort och upparbetat sedan flera år.

SEFI-rådet har inhämtat att i de flesta av myndighetens brottsutredningar är de objektiva rekvisiten för brott uppfyllda medan de subjektiva rekvisiten inte är det. Under sådana förhållanden kan åklagare inte väcka åtal. Det är av stor vikt att det av åklagarens beslutet framgår på vilken grund en förundersökning inte inleds eller läggs ner. En sådan återrapportering till de anmälade myndigheterna är viktig och kan möjliggöra att myndigheterna går vidare med administrativa åtgärder mot berörd stödmottagare såsom att helt eller delvis häva ett beslut om stöd och/eller att återkräva ett utbetalat stöd. Sådana

förklarande beslut kan även läggas till grund för myndigheternas fortsatta arbete med att förbättra sina brottsanmälningar.

Bilaga 1

Det sektorsvisa regelverket för delad förvaltning

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2116 av den 2 december 2021 om finansiering, förvaltning och övervakning av den gemensamma jordbrukspolitiken och om upphävande av förordningen (EU) nr 1306/2013 om finansiering, förvaltning och övervakning av den gemensamma jordbrukspolitiken.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2115 av den 2 december 2021 om fastställande av regler för de strategiska planer som medlemsstaterna ska upprätta inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken och som finansiera av Europeiska garantifonden för jordbruket (EGJF) och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) , samt om upphävande av förordningarna (EU) nr 1305/2013 och (EU) 1307/2013.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2117 av den 2 december 2021 om ändring av förordning (EU) nr 1308/2013 om en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter, förordning (EU) nr 1151/2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter, förordning (EU) nr 251/2012 om geografiska beteckningar för aromatiserade vinprodukter och förordning (EU) nr 228/2013 om åtgärder inom jordbruket till förmån för EU:s yttersta randområden.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1056 av den 24 juni 2021 om inrättande av Fonden för rättvis omställning.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1057 av den 24 juni 2021 om inrättandet av den Europeiska socialfonden + och om upphävande av förordning 1296/2013.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1058 av den 24 juni 2021 om Europeiska utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1059 av den 24 juni 2021 om särskilda bestämmelser för målet Europeiskt territoriellt samarbete (Interreg.) med stöd av Europeiska regionala utvecklingsfonden och finansieringsinstrument för yttre åtgärder.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1139 av den 7 juli 2021 om Europeiska Havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden och om ändring av förordning 2017/1004.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1147 av den 7 juli 2021 om inrättande av Asyl-, migrations- och integrationsfonden.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1148 av den 7 juli 2021 om inrättande, som en del av Fonden för integrerad gränsförvaltning, av instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1149 av den 7 juli 2021 om inrättande av Fonden för inre säkerhet.